

Askerî hâkimler ve askerî savcılar kanun tasarısı ve Geçici Komisyon raporu (1/550)

T. C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar Tetkik Dairesi

Sayı : 71 - 2102/4403

21 . 9 : 1963

MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Millî Savunma Bakanlığınca hazırlanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisine arzı Bakanlar Kurulunca 17 . 9 . 1963 tarihinde kararlaştırılan «Askerî hâkimler ve askerî savcılar kanunu tasarısı» ve gerekçesi ilişik olarak sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasını rica ederim.

İsmet İnönü
Başbakan

Askerî hâkimler ve askerî savcılar kanun tasarısı gerekçesi

Anayasanın yargı bölümüne ait genel hükümleri, askerî mahkemeler ve askerî hâkimler de dâhil olmak üzere bütün yargı organlarını kapsamaktadır. Bu bölüme dâhil bulunan 138 ne maddede, askerî yargı organlarının kuruluşu ve işleyişinin ve askerî hâkimlerin özlük işlerinin, mahkemelerin bağımsızlığı, hâkimlik teminatı ve askerlik hizmetinin gereklerine göre özel kanunla düzenleneceği belirtilmektedir. Bu itibarla askerî hâkimlerin özlük işlerinin bu üç esas prensibe; mahkemelerin bağımsızlığı, hâkimlik teminatı ve askerlik hizmetinin gereklerine göre düzenleneceği bir Anayasa hükmü olarak gerekli bulunmaktadır.

Askerî hâkimlerin özlük işlerine ait kanunun hazırlanmasında, mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı yönünden umumi adli hâkimler hakkındaki kanuna uygunluk sağlanması, kanun tekniği ve yargı politikasının tümlüğü düşüncesiyle faydalı görülmüştür. Esasen halen yürürlükte bulunan 1631 sayılı Askerî Muhakeme Usulü Kanununda yer alan askerî hâkimliğe kabul, yükselme şartları, askerî hâkimlerin vazifeleri ve hukukuna ait maddeler bu konularda Hâkimler Kanununu esas almakta veya ona atıfta bulunmaktadır.

Bu itibarla askerî hâkim ve askerî savcı olmak için genel şartlar ve özlük hakları bakımından Hâkimler ve Savcılar Kanununun hazırlanmasındaki esaslar göz önünde tutulmuştur.

Askerî hâkimlerin yargı itibarıyla hâkimlik ve savcılık görevlerini ifa etmeleri sebebiyle Askerî hâkimler ve askerî savcılar Kanunu adıyla düzenlenen tasarının birinci kısmı üç bölümü kapsamaktadır. Birinci bölümde genel hükümler bahsinde askerî hâkim ve askerî savcı olmak için genel şartlar ve yetiştirme kaynaklarına ait maddeler bulunmaktadır. Askerî hâkim ve askerî savcı yetiştirilmesinde üç kaynak kabul edilmiş ve bunlardan hangisinden faydalanılacağı hususunun tesbiti Millî Savunma Bakanına bırakılmıştır.

Staja ait hükümler ikinci bölümde ifade edilmiş ve staj süresi bir yıl olarak kabul edilmiştir.

Üçüncü bölüm askerî hâkimlik ve askerî savcılık yardımcılığına ait bulunmaktadır. Yardımcılıkta bekleme süresi üç yıldır. Başarısızlık halinde hâkimlikle ilgili kesilerek personel sınıfına girme esası kabul edilmiştir.

Özlük işlerine ayrılan ikinci kısmın birinci bölümü yükselme işlerini düzenlemektedir. Askerî hâkim ve yardımcılarının yükselmelerinde askerî Yargıtaydan verilen notlarla birlikte kıdemli hâkimin ve nezdinde mahkeme kurulan komutanın idari bakımdan verecekleri siciller de değerlendirilmeye esas alınmakta, askerî savcılar ile yardımcılar için ayrıca teftiş raporları yükselmeye esas olan kaynaklardan birini teşkil etmektedir.

Yer değiştirme işlerine ayrılan ikinci bölümde askerî hâkimler, askerî savcılar ve yardımcılar ile idari görevlerde bulunanların nakil ve tâyinleri subayların bağlı oldukları kanun hükümlerine göre düzenlenmiş, farklı olarak üçüncü coğrafi bölgede üç yıl, diğer bölgelerde dört yıldan önce yer değiştirilemeyeceği kaideten kabul edilmiştir.

Üçüncü bölüm özlük haklarına ayrılmış ve askerî hâkimler ile askerî savcılar ve yardımcılarının maaş ve diğer malî hakları subayların tabi olduğu kanunlara hâkim ödenekleri ise Hâkimler Kanununa atıfta bulunmak suretiyle düzenlenmiştir.

Dördüncü bölümü teşkil eden izin, istifa, yaş haddi ve emeklilik konuları Silâhlı Kuvvetler mensuplarının tabi oldukları hükümlere bağlanmıştır.

Disiplin cezaları ve soruşturma - kovuşturma işlemleri besinci bölümü teşkil etmiştir. Altıncı bölüm Askerî Yargıtay üyeleri hakkındaki özel hükümleri kapsamaktadır. Bunların haricinde kalan çeşitli hükümler dördüncü kısımda tesbit edilmiştir.

Askerî hâkimler ve askerî savcılar kanun tasarisının madde gerekçesi

1 nci maddede askerî savcı ve askerî hâkimlik meslekine kabul için lüzumlu bulunan genel şartlar gösterilmiştir. Askerî hâkim ve askerî savcılarının subay statüsüne tabi olmaları ve diğer silâhlı kuvvetler mensupları ile aynı görev şartları içinde olmaları sebebiyle mesleke kabulde sağlık durumları, subay olmaya engel bir halleri bulunmaması şartına bağlanmıştır.

İfa edecekleri görevin mahiyeti icabı her hangi bir suçtan mahkûm olmamış bulunmak ve ceza tatbikatında bulunmamak esas kabul edilmiştir.

Keza sosyal ve askerî bünye içerisindeki mevkiileri gözetilerek sarhoşluk, kumar oynamayı adet haline getirmiş veya kumar oynatmış yahut hâkimliğe yaraşmıyacak kötü şöhret sahibi olmaları gerekli görülmüştür.

2 nci maddede, Türk Silâhlı Kuvvetlerinin askerî hâkim ve askerî savcı ihtiyacının karşılanmasında 3 kaynak tesbit edilmiştir. Bu suretle ihtivac durumuna ve bu kaynakların o gün için arz ettikleri özelliklere göre, hangisinden ve ne şekilde faydalanılacağı hususu, Yüksek Askerî Şûranın mütalâası alınarak Millî Savunma Bakanlığınca kararlaştırılmakla, ihtiyacın en iyi şekilde karşılanmasını temin etmek gayesi güdülmüştür.

Madde 3 de, askerî hâkim ve askerî savcı ihtiyacının muvazzaf subaylardan sağlanması takdirinde, muharip sınıfa mensubolma kaydı konularak kıtayı en iyi şekilde tanımış olma hali gözetilmiştir. Ancak askerî hâkim ve askerî savcı sınıfına geçtikten sonra bu şahıstan daha uzun bir süre bu sıfatla istifade edebilmek ve meslek değişikliğinin fikren ve bedenen daha enerjik bir çağda olmasındaki fayda da düşünülme suretiyle hukuk öğrenimine gönderilecek subayların, üsteğmenlik rütbesinin en çok ikinci yılında bulunmaları şartı konulmuştur.

Bu subayların diğer niteliklerinin ve seçim usullerinin tesbiti zamana, istekli miktarına ve ihtivaca göre sık sık değişme istidadı gösterildiğinden elâstikiyetin temini için bu konunun bir yönetmelikle düzenlenmesi uygun görülmüştür.

Madde 4. — Askerî hâkim ve askerî savcı yetiştirilmek üzere hukuk fakültelerine gönderilecek olan subayların kıtaları ile fiilen ilgilerinin kesilerek öğrenimleri süresince izinli sayılmaları, buna rağmen subaylık sıfatı ile haklarının devam etmesi sebebiyle dört yıllık hukuk öğrenimini en çok beş öğrenim yılı içinde bitirmeleri esas kabul edilmiştir.

Hukuk öğrenimini beş öğrenim yılı içinde bitiremeyen veya başarısızlık ve diğer sebeplerle bir defadan fazla sınıfta kalmak suretiyle bu süre içinde bitirmelerine imkân olmayanların izinleri kaldırılmakta ve kıtalarına iadeleri kabul edilmektedir.

Madde 5. — Hukuk öğrenimine gönderilen subaylara tanınan imkânlar, Devletçe masraf yapılması ve uzun bir süre izinli sayılmaları sebebiyle, istifa sürelerinin fakültelerde okudukları süre kadar artırılması esası vaz'edilmiştir.

Madde 6. — Hukuk öğrenimi sırasında terfi veya terfih durumuna giren subaylar hakkında, Terfi Kanununa atıfta bulunmak suretiyle madde düzenlenmiştir.

Madde 7. — Askerî hâkim ve askerî savcı ihtiyacının askerî öğrencilerle karşılanması halinde, kısmen muvazzaf subaylar hakkındaki özel şartlar göz önünde bulundurularak bu madde hazırlanmıştır.

Madde 8. — Askerî hâkim ve askerî savcı ihtiyacının hukuk mezunu yedek subaylardan karşılanması halindeki özel şartlar tesbit olunmuştur. Adaylık süresinin bir yıl olması 9 ncu maddede ifade edilmiştir.

Adaylar hâkimlik teminatına haiz olmadıkları ve esasen hâkimlik hizmeti görmedikleri için adaylıkta geçen süre askerî hâkimlik ve askerî savcılık hizmetlerinden sayılmamıştır.

Değişen ihtiyaçları en uygun şekilde karşılayabilmek ve elastikiyeti temin edebilmek için adaylık konusunda bir yönetmelik yapılması esası kabul edilmiştir.

Madde 10. — Adaylık süresini başarı ile bitirenlerin askerî hâkim veya askerî savcı yardımcılıklarına ayrılmalarında, kabiliyetleri ve istekleri kıstas kabul edilmiştir.

Adaylıkta başarı gösteremiyenler veya yardımcılığa geçirilmeye engel halleri görülenler hakkında her üç kaynağın özellikleri göz önünde tutularak özel hükümler konulmuştur.

Madde 11. — Askerî hâkim ve askerî savcı yardımcılığı üç yıllık hizmet ve deneme süresine bağlanmıştır. Bu süre içinde başarı gösterenler askerî hâkimliğe veya askerî savcılığa geçirilmekte, başarı gösteremiyenler ise yardımcılıkta bir yıl daha denenmektedirler.

Yukarı maddelerde mecburi hizmet hakkında konulan esaslar ve Devletçe masraf yapılmış olması muvacehesinde adaylıkta başarı gösteremiyenler personel sınıfına geçirilmektedirler.

Madde 12. — Yükselme işlemlerini düzenliyen bu madde 4 kategoriye kapsamaktadır. Mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı yanında yer alan askerlik hizmetlerinin gerekleri de göz önünde tutularak askerî hâkimlerin yükselmeleri, Askerî Yargıtayca verilecek notlar ile idari üstler tarafından düzenlenecek sicillere göre yapılacaktır.

Askerî savcılar ve yardımcılarının yükselmelerinde ayrıca askerî adalet müfettişlerince düzenlenecek raporlar bu konuda üçüncü bir kaynak olmaktadır.

Askerî yargı ile ilgili idari kadrolarda bulunanların yükselmeleri, görmekte oldukları hizmetin mahiyeti icabı yalnızca idari üstlerince düzenlenecek sicillere bağlı olmaktadır.

Adli müşavirlerin yükselmelerinde idari sicillerle beraber askerî adalet müfettişlerinin raporları da esas kabul edilmiş ve bu suretle hem ifa ettikleri görevin yargı ile ilgili yönünün denetlenmesi ve hem de meslekî ehliyetlerinin, askerî adalet müfettişlerince tesbit edilmesi gayesi gözetilmiştir.

Madde 13. — İdari sicil üstlerinin yetkileri bu madde ile tâyin ve takyidedilmiş, idari üstlerce askerî hâkim, askerî savcı ve yardımcılar hakkında münhasıran disiplin yönünden hal ve gidişlerine bağlı kalmak üzere sicil düzenlenmesi esası kabul edilmiştir.

Madde 14. — Meslekî ehliyetin tesbitinde, bir kaynak olarak kabul edilen Askerî Yargıtay notlarının mahiyeti ve notun ne şekilde verileceği konusunda adliye hâkimleri hakkındaki mevzuat hükümleri askerî hâkim ve askerî savcılarla yardımcılar hakkında da prensibolarak kabul edilmiştir.

Madde 15. — Meslekî ehliyetin tesbitinde bir başka kaynak olarak kabul edilen askerî adalet müfettişlerinin raporları bu madde ile düzenlenmiştir.

Yer değiştirme işleri tasarının 16 nci maddesinde düzenlenmiştir. Askerî hâkimlerle askerî savcıların tâyin ve nakilleri kaideten Silâhlı Kuvvetler mensuplarının tâyin ve nakilleri hakkındaki Ka-

nun hükümlerine bağlanmış, fakat muvafakatleri alınmadıkça 3 nci coğrafi bölgede üç yıldan, diğer coğrafi bölgelerden dört yıldan önce başka bir yere veya göreve atanamayacakları esası kabul edilmek suretiyle, hem hizmetin bölgeler itibariyle ilgililer arasında aynı şartlarla taksimi ve hem de yer itibariyle teminat gayesi güdülmüştür.

Madde 17. — Askerî hâkim ve askerî savcılarının görev alacakları bâzı kadroların özellikleri sebebiyle bu yerlere yapılacak atamalar hakkında özel hükümler konulmak yoluna gidilmiştir.

Madde 18. — Askerî hâkim ve askerî savcılarla yardımcıları, adli müşavirler ve bunlardan askerî yargı ile ilgili idari görevlerde bulunanların subay olmaları dolayısıyla maaş ve diğer özlük haklarını, subaylar hakkındaki kanunlara tabi olduğu gösterilerek o kanunlara atıfta bulunulmuştur.

Bu madde hükmü ile, subaylık sıfatından doğan her türlü malî ve aynı haklara ait kanunlardan bunların da faydalanacağı gösterilmek suretiyle, özlük işleri ve özlük hakları bünyesinde toplanan bu özel kanunla hem Anayasanın 134 ve 138 nci maddeleri hükmü yerine getirilmiş ve hem de diğer kanunlara atıfta bulunulmak suretiyle pratik bir tedvin yoluna gidilmiştir.

Keza hâkim ödenekleri mevzuunda adliye hâkimleri ve savcılarını hakkında uygulanmakta olan Kanuna atıfta bulunmak suretiyle aynı gayenin sağlanması hedef tutulmuştur. Askerî hâkim, askerî savcı, adli müşavirler ve askerî yargı ile ilgili idari kadrolarda görevli bulunanların hâkim ödeneklerinin miktarının tesbitinde, bunların almakta oldukları maaşın tekabül ettiği sınıf ve derecede bulunan adliye hâkim ve savcılarına verilen ödenek miktarının esas olacağı maddede beyan olunmuştur. Bu suretle adliye hâkimleri ve savcılarını ile askerî hâkimler ve askerî savcılar arasında ödenek bakımından bir ayniyet olacağı ve tek bir kanuna göre ödenek alacakları esası kabul edilmiştir.

İzin, istifa, yaş haddi ve emeklilikle, meslekten çıkarılmaya dair 19, 20, 21 ve 22 nci maddeler diğer subaylar hakkındaki kanunlara atıfta bulunulmak suretiyle düzenlenmiştir.

Madde 23. — Soruşturma ve kovuşturmaya ait bölüme dâhil bulunan bu maddeden askerî hâkim ve askerî savcılarla yardımcıları, adli müşavirler ve askerî yargı ile ilgili idari görevlerde bulunanların görevlerinden dolayı veya görevleri sırasında işledikleri suçları veya sıfat veya görevlerinin gereklerine uymıyan hal veya eylemleri yahut askerî yargıya tabi şahsi suçlarının özel bir tahkik usulüne bağlı olacağı belirtilerek Anayasanın hâkim teminatına ait hükümleri gerçekleştirilmek istenilmiştir.

Bunların umumi yargıya tabi suçlarının genel usullere bağlı olacağı esasından hareket edilerek şahsi suçları hakkında ayrıca bir hüküm sevk edilmesi yoluna gidilmemiştir.

Madde 24. — Yukarı maddede yazılı hallerde inceleme yapmaya bir askerî adalet müfettişi memur edildiği takdirde bunun yetkilerinin nelerden ibaret olacağı hususu 24 nci madde ile gösterilmiştir.

Yapılan bu inceleme sonucundaki işlemler ve soruşturma izni verildiği takdirde ne yapılacağı ve sonucu 25, 26, 27 ve 28 nci maddelerde tesbit olunmuştur.

Askerî hâkim, askerî savcı ve yardımcılarına, adli müşavirlere ve askerî yargı ile ilgili idari kadrolardan görevlendirileceklere verilecek disiplin cezaları konusunda, umumi adliye hâkimleri ve savcılarını hakkındaki hükümlere uygunluk sağlanmaya çalışılmış ve bunlara yalnızca disiplin ve haysiyet kurulları tarafından disiplin cezası verilebileceği, bu cezaların nev'i itibariyle, ihtar, tevbih ve yer değiştirmeden ibaret olacağı 29, 30 ve 131 nci maddelerle gösterilmiştir.

33, 34, 35, 36 ve 37 nci maddeler Askerî Yargıtay Başkan ve üyeleri hakkındaki özel hükümlere ayrılmıştır. Bu maddelerde daha ziyade Anayasa ile düzenlenen ilkeler ifade edilmiş ve tedvin itibariyle Yargıtay üyeleri hakkındaki hükümlere uygunluk sağlamak yoluna gidilmiştir.

Çeşitli hükümlere ayrılan 39, 40, 41 ve 42 nci maddelerde yukardaki maddelerle düzenlenenlerin dışında kalan hususlar ele alınmıştır. 41 nci maddede görev yerleri ve kadroları gösterilmiş, buralarda geçen hizmetlerin hâkimlik hizmetinden sayılacağı kabul edilmiştir.

İsminden de anlaşılacağı üzere kanun tasarıısı askerî hâkim ve askerî savcılarını ifade etmekte olduğundan birçok maddelerde kısaca bu tâbirler kullanılmıştır. Bu tâbirlerden mak-

sadı, Askerî Yargıtay Başkan ve üyeliğini, Başsavcılığını ve Adli Müşavirlik sıfatı ile, askerî yargı ile ilgili idari görevlerde bulunanları ifade etmek olduğu, askerî hâkim ve askerî savcı ibaresinin özlük işleri ve özlük hakları yönünden bunları ifade edeceği belirtilmiştir.

43 ncü maddede geçici yetki verilmesi konusu düzenlenmiştir. Geçici birinci madde, intikal devresi zarfında tâyin ve nakillerin ne şekilde yapılacağı hususunu düzenlemektedir.

Geçici ikinci madde, bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte mevcut bulunan askerî hâkimlerle, hizmet kadrolarının karşılanmaması halini derpiş etmekte ve böyle bir ihtimale imkân sağlamak için hüküm vaz'etmektedir.

44 ncü madde ile yürürlükten kaldırılan kanunlar sayılmış askerî hâkim ve askerî savcıların ödenekleri adliye hâkimleri ve savcılarının hakkındaki Kanuna bağlandığından 6775 ve 7281 sayılı kanunların yürürlükten kaldırıldığı ifade edilmiştir.

45 ve 46 ncü maddeler yürürlük maddelerini tesbit etmektedir.

Geçici Komisyon raporu

Millet Meclisi
Geçici Komisyonu
Esas No. : 1/550
Karar No. : 7

19 . 10 . 1963

Yüksek Başkanlığa

Anayasamızın geçici 7 ncü maddesine göre iki yıl içersinde çıkarılması gereken kanunlardan Askerî hâkimler ve askerî savcılar hakkındaki kanun tasarısını incelemekle görevlendirilen Geçici Komisyonumuz Millî Savunma Bakanlığınca hazırlanıp Bakanlar Kurulu tarafından tetkik olunan ve Başbakanlık Kanunlar ve Kararlar Tetkik Dairesi ifadeli yazı ile gönderilen tasarıyı ilgili bakanlıklar temsilcilerinin de iştirakiyle görüştü:

Anayasamızın iki yıl içinde kabul edilmesini öngördüğü kanunları tesbit eden Komisyon askerî yargı ile ilgili bir kanunu zikretmişti, bu kanun Askerî mahkemeler ve disiplin mahkemeleri Kanunu şeklinde ifade edilmişti.

Millî Savunma Bakanlığı bu konuda birbirinden ayrı üç kanun tasarısı hazırlamış ve bu tasarılar Hükümetin tetkikinden geçtikten sonra Başbakanlıkça Millet Meclisi Başkanlığına gönderilmiş ve Yüksek Meclise her üçü de Geçici Komisyonumuza havale buyurulmuştu.

Komisyonumuzda kabul edilen Askerî mahkemelerin kuruluşu ve yargılama usulü hakkındaki kanun tasarısının 253 ncü maddesi (Hükümet tasarısının 259 ncü maddesi) ile 22 Mayıs 1930 tarihli ve 1631 sayılı Askerî muhakeme usulü Kanunu ilga edilmiştir.

1631 sayılı Askerî muhakeme usulü Kanununun üç vasfı olduğu tesbit olunmuştur. Bu vasıflar şunlardır :

Askerî muhakeme usulü Kanunu :

A) Bir teşkilât kanunudur.

B) Bir yargılama usulü kanunudur,

C) Askerî hâkimler konusunda bir statü kanunudur.

Komisyonumuzca kabul edilen Askerî mahkemeler kuruluş ve yargılama usulü kanunu tasarısı, 1631 sayılı Kanununun baştan iki özelliğine ait hükümleri getirmiş ve ancak askerî hâkimler konusunda bir hüküm sevk etmediği görülmüştür.

Ayrıca yeni Anayasamız askerî savcılık görevini düzenlemiştir.

Gerek Anayasadaki askerî savcılık hizmetinin görülmesi ve gerekse Askerî mahkemelerin kuruluşu ve yargılama usulü kanunu tasarısı ile ilga edilmek istenen 1631 sayılı Askerî muhakeme usulü Kanununun askerî hâkimlerle ilgili hükümlerinin, Anayasamızın ışığı altında yeniden düzenlenip meriyete konulması ve bu kanunun da Askerî mahkemeler kuruluşu ve yargılama usulü

Kanunu ve Disiplin mahkemeleri kuruluğu, yargılama usulü ve disiplin suç ve cezaları hakkındaki Kanun ile birlikte yürürlüğe konulması ve esasen her üç tasarının birbirinden ayrı zamanlarda kabulü mümkün olmayıyan kanunlar olduğu tesbit edilmiştir.

Filhakika askerî hâkimler ve savcılar hakkındaki tasarı kanunlaşmadan diğer iki tasarının getirdiği hükümler tatbik edilemeyecektir. Bu itibarla tasarının tümü görüşülmüş, komisyonumuzca kabul edilerek maddelere geçilmiştir. Her maddede yapılan değişikliğin gerekçesi aşağıda madde numaraları altında zikredilmiştir.

Maddelerin gerekçesi :

Madde 1. — Hükümet tasarısının 1 nci maddesinde aşağıda gösterilen sebeplerden dolayı bazı değişiklikler yapılmış ve bu suretle meydana getirilen metin 1 nci madde olarak kabul edilmiştir.

Maddenin ilk fıkrasındaki (veya) deyimini, askerî hâkimlikle askerî savcılık aynı sınıf olduğu düşüncesiyle (ve) şeklinde değiştirilmiş ve keza bu fıkradaki (meslekine) deyimini de Subaylar heyetine mahsus terfi Kanunundaki hükümlere uygun olarak (sınıfına) şekline getirilmiştir.

Maddenin (A) bendindeki sağlık durumunun (subay olmaya) deyimini, askerî hâkim ve savcılarının görevleri göz önünde bulundurularak ve Silâhlı Kuvvetler Beden Kabiliyeti Yönetmeliği hükümleri düşünülerek (askerî hâkim olmaya) şeklinde değiştirilmiştir.

(B) bendi hükmünün en küçük mahkûmiyetlerin ve meselâ hafif para cezalarının bile bu sınıfa girmeye mâni olacağı düşünülerek ve esasen Hâkimler Kanununda bir sınır içinde bazı mahkûmiyetlerin hâkimlik meslekine engel olmaması itibariyle bu hükme uygun olarak (suçtan) deyimini (cürümden) şeklinde değiştirilerek ve kabahatlerde de iki aydan ziyade hüküm giymemiş olma şartı aranıp, bend buna göre yeniden yazılmıştır.

(C) bendinde kötü hale dair olan subaylık ve hâkimlik şerefi ile uygun olmayacak bazı vasıfları bulunanların sınıfa alınmaması için yakın akrabalarının (Ana, baba ve varsa eş) kötü halleri olmasının da aranacağı hükmü ilâve edilip, bend bu fikrin ışığı altında yeniden yazılmıştır.

Birinci maddenin son fıkrası da (B) bendinde yapılan değişikliğe uygun bir tarzda değiştirilmiş ve bu suretle madde kabul edilmiştir.

Madde 2. — Askerî hâkim ve askerî savcılarının kaynaklarına ilişkin bu madde, öğrenci ile üniversiteler arasındaki münasebeti düzenlediğinden, öğrenci alma konusunda halen üniversiteler test imtihanı veya sınavına tâbi tutulduklarından ve ileride bu usulün kaldırılabiliceği de düşünölmüş (üniversitelerce aranyorsa) ibaresi fıkralara eklenmiş ayrıca maddede dil değişikliği yapılmıştır.

Madde 3. — Muvazzaf subayların hukuk fakültelerine gönderilmelerine dair olan bu maddede de ikinci maddedeki (üniversitelerce aranyorsa) deyimini ilâve edilmiş, tekil olarak ifade olunan hukuk fakültesi, memleketimizde halen birden ziyade olması ve ileride başka fakültelerin de açılabiliceği düşünülerek çoğul hale getirilmiştir.

Madde 4. — Başarısızlık haline dair bu madde iki bakımdan noksan görülerek bu noksanlar tamamlanmıştır.

a) Öğrencilikle iliğiğın kesilmesi tasarıda tek taraflı düşünölmüş ve bir yıldan ziyade sınıfta kalma haline inhisar ettirilmiştir.

Halbuki gerek üniversitelerin ve gerekse fakültelerin yönetmeliklerinde bazı haller öğrencilikle iliğiğın kesilmesini gerektirebilir, bu hal de maddeye dâhil edilmiştir.

B) Başarısızlık her zaman sınavlara girip muvaffak olamama şeklinde tezahür etmiyebilir, meselâ bir öğrenci tam sınav zamanında hastalanmak, kaza geçirmek gibi müebir sebeplerle sınavlara katılamamış olabilir, bu öğrenci subayın izni geri alınması ve kıtasına iadesi uygun ise de terfiinden bir sene kaybetmesi, eylemde kendi kusuru bulunmadığından doğru görülmemiş ve bu halde (müebir sebeplerle imtihana girmemek suretiyle başarısızlık halinde) terfiinden geri bırakma hükmünün uygulanmıyacağı prensibi getirilerek madde kabul edilmiştir.

Madde 5. — Tasarının 5 nci maddesinde mânaya açıklık verilebilmek için bir redaksiyon yapıpılıp beşinci madde olarak kabul edilmiştir.

Madde 6. — Tasarının altıncı maddesi bir redaksiyona tabi tutulup 6 ncı madde olarak kabul edilmiştir.

Madde 7. — Bu maddeye de 4 ncü maddeye yapılan (üniversiteler yönetmeliklerine göre fakültelerden çıkarılanlar) deyimi eklenerek subay öğrencilerle askerî öğrenciler arasında uygunluk temin edilmiş ve madde bu değişiklikle 7 nci madde olarak kabul edilmiştir.

Madde 8. — Yedek subaylardan alınacak askerî hâkim ve savcılara dair olan hüküm mânâ itibariyle değişmeden 2 nci fıkrası yeniden yazılmış ve hukuk fakültelerini pekiyi ve iyi derecede bitiren istekliler ihtiyaçtan fazla ise bunlar arasında, ihtiyaç bu suretle karşılanamadığı takdirde pekiyi ve iyi dereceliler imtihansız olarak, artan kontenjan için de orta dereceliler arasında sınav yapılarak alınmalarına ait hükme açıklık verilip meydana gelen metin 8 nci madde olarak kabul edilmiştir.

Madde 9. — Tasarıda (staj) deyimi adaylık olarak değiştirilmiştir. Bu itibarla 9 ncü maddedeki staj kelimeleri adaylık haline getirilmiş ve adayların göreve bağlılıklarından başka aranan (ahlâkî gidışleri) kapalı görüldüğünden, (bu kanunun 1 nci maddesinde yazılı diğer nitelikleri) şeklinde ifade edilerek mânâya açıklık verilmesi temin edilip meydana gelen metin 9 ncü madde olarak kabul edilmiştir.

Madde 10. — 2 nci bölümün matlabı adaylık olduğuna, 10 ncü maddede adaylıktan başka askerî hâkim ve askerî savcı yardımcılıkları statüleri düzenlendiği göz önünde tutularak 10 ncü maddeye yeni bir şekil verilmiş ve ilgisi sebebiyle tasarının 11 nci maddesinin ilk fıkrası 10 ncü maddeye ilk fıkra olarak alınıp kanunda sıranın gelişimi temin edilmiştir. 11 nci maddenin bölüm matlabı da aidiyeti dolayısıyla 10 ncü madde başına alınmıştır.

Maddenin (C) fıkrasında yedek subaylıktan askerî hâkim veya askerî savcı yetiştirilecek olanların adaylıkta muvaffak olamamaları halinde istifa etmiş sayılabilmeleri hükmü, diğer Devlet memuriyetlerinde çalışmalarına mâni olmaması itibariyle kabule değer görülmüş ve aynen muhafaza edilmiştir.

Madde bu değişikliklerle kabul edilmiştir.

Madde 11. — Tasarının 11 nci maddesinin ilk fıkrası 10 ncü maddeye nakledildiğinden 11 nci maddenin 2 nci fıkrası başına (askerî hâkim ve askerî savcı) ibaresi eklenmiş ve buna göre 2 nci fıkranın ilk kalimesi (yardımcılıklarında) şekline getirilip 11 nci madde olarak kabul edilmiştir.

Madde 12. — Yükselme esaslarına ait tasarının 12 nci maddesinin 1, 2, 3 ve 4 ncü fıkraları aynen kabul edilmiş ve ancak diğer hükümlerde askerî hâkim, askerî savcı adli müşavir, ve diğer kadrolar yazıldığından bunlar ilâve edilmiş ancak fıkraların yeri değiştirilerek askerî hâkimlik, askerî savcılık, adli müşavirlik, askerî yargı ile ilgili idari görevler sırası takibedilmiştir. Bu suretle meydana getirilen metin 12 nci madde olarak kabul edilmiştir.

Tasarının 12 nci maddesinin son fıkrasında bulunan değerlendirme kuruluna ait hüküm çıkarılmıştır. Gerçekten böyle bir kurula lüzum ve zaruret yoktur. Esasen adli müşavirler ve askerî yargı ile idari ilgili idari yerlerde görevlendirilenler ve Millî Savunma Bakanlığı Askerî Adalet İşleri ve Teftiş Kurulu Başkanlıklarında bulunan askerî hâkimler hakkında Askerî Yargıtay notu bulunmayacağı gibi askerî hâkimler ve askerî savcılar ile yardımcıları için de notu veren makamın başında bulunan Askerî Yargıtay Başkanı ve Başsavcısının bu notları ayrıca değerlendirmeleri düşünülemez. Bu kurula dâhil diğer yüksek rütbeli hâkimler (Askerî Adalet İşleri Başkanı, Askerî Adalet Teftiş Kurulu Başkanı, Genelkurmay Başkanlığı Adli Müşaviri) ise Yüksek Hâkimler Kurulu üyelerinde olduğu gibi doğruca yargı görevinde bulunmayıp dolayısıyla yargı ile ilgili görevlerde bulduklarından fiilen yargı görevinde bulunanlar hakkında verilen notları değerlendirmeleri hâkimlik teminatı ile kabili telif görülmemiştir. Bu itibarla değerlendirme kuruluna ait hüküm tasarıdan çıkarılarak diğer hükümler 12 nci madde olarak kabul edilmiştir.

Madde 13. — Tasarının 13 ncü maddesi mânâya açıklık verilmesini temin maksadı ile bir redaksiyona tabi tutulup 13 ncü madde olarak kabul edilmiştir.

Madde 14. — Tasarının 14 ncü maddesi son fıkrasına kadar dil değişikliğine tabi tutulmuş ve rakamlanan bendler harflere çevrilmiştir.

Askerî savcı ve yardımcılarının not almalarına dair son fıkra hükmü kapalı görüldüğünden askerî savcılara ve yardımcılara hangi makamın not vereceği zikredilmiştir. Esasen Hâkimler Kanunundaki hükme göre savcılara Yargıtay Başsavcısının not verdiği göz önünde bulundurulurken Askerî Yargıtay Başsavcısının da askerî savcılarla yardımcılara not vermesi ön görülmüş ve fıkra bu esasa göre yeniden yazılıp meydana gelen metin 14 ncü madde olarak kabul edilmiştir.

Madde 15. — Tasarının 15 nei maddesi mânaya açıklık verilebilmesini temin maksadı ile vadede edilip 15 nei madde olarak kabul edilmiştir.

Madde 16. — Hükümet tasarısının 16 nei maddesi askerî hâkim, askerî savcı ve yardımcılara da yer teminatı tanıdığı görülmüştür. Gerek Hâkimler Kanunundaki hükme uygun olarak ve gerekse Anayasanın 138 nei maddesinin son fıkrasındaki askerî hizmet icapları göz önünde bulundurulurken (yardımcılar) yer teminatından çıkarılmış ve madde bir redaksiyona tabi tutulup 16 nei madde olarak kabul edilmiştir.

Madde 17. — Tasarının 17 nei maddesi görevlerin önemi nazara alınarak bir redaksiyona tabi tutulup meydana getirilen metin 17 nei madde olarak kabul edilmiştir.

Madde 18. — Askerî hâkim sınıfından bulunanların özlük işlerine dair olan bu madde hükmü prensibolarak kabul edilmiş ve ancak bu kanunla ilga edilen 7281 sayılı Kanunun getirdiği müktesep hakların ihlâl edilmemesine dikkat edilmiştir. Gerçekten 7281 sayılı Kanunun meriyetine kadar subayların istifade ettiği haklardan yararlanan askerî hâkimlerin bu kanun ile bütün Silâhlı Kuvvetler mensuplarına verilmekte olan tayın bedelinden yoksun kıldıkları, Silâhlı Kuvvetlerde maaştan gayri tazminat ve tahsisat alan çeşitli sınıfların bulunduğu ezeümle uçucuların, denizaltıcı ve dalgıçlarla kurbağa adamların, mühendislerin, Gülhane Tıp Akademisi profesör, doçent ve asistanlarının ve makam ısgal eden komutanların tazminat ve tahsisatlarla birlikte değişik gayeler için verilen tayın bedelinden mahrum edilmedikleri tesbit edildiğinden tasarının 18 nei maddesinin 1 nei fıkrası mâna değişmeden redaksiyona tabi tutulmuş, askerî hâkim sınıfından bulunanların maaş ve diğer özlük hakları mevzuunda (tayın bedeli, emireri tazminatı giyecek istihkakı gibi) subaylar hakkındaki hükümlerden faydalanmaları ön görülmüştür.

Hâkim ödeneği mevzuunda sevk edilen 2 nei fıkra hükmünün müktesep hakları ihlâl edici mahiyette olduğu neticesine varıldığından durum düzeltilmiştir. Şöyle ki, 7281 sayılı Kanuna göre Askerî Yargıtay Başkanı, II nei Başkam, üyeleri, Başsavcısı ve Millî Savunma Bakanlığı Askerî Adalet İşleri Başkanı, Teftiş Kurulu Başkanı ve Genelkurmay Adli Müşaviri, Yargıtay Başkan ve üyeleri gibi ödenğe müstahak oldukları halde tasarıda bu hususun ikmal edildiği görüldüğünden durum düzeltilerek yeni bir fıkra yazılmıştır. Ayrıca 7281 sayılı Kanun stajını tamamlayıp yargı ile ilgili görevlere tâyin edilen askerî hâkim veya askerî savcı teğmenlere ödenek verdiği göz önünde bulundurulmuş olup keza tasarıda adliye hâkim ve savcılarının aldıkları ödeneklere atıf yapılmak suretiyle meselenin halli cihetine gidildiği görülmüş, bu prensip kabul edilmekle beraber teğmenlerin maaş derecelerinin 11 nei dereceye tekabül ettiği ve adliye hâkim ve savcılarında 11 nei derecede yargı görevinde hâkim ve savcı bulunmadığı nazara alındığından askerî hâkim sınıfından teğmenlere stajlarından sonra olmak üzere ödenek almalarını temin maksadı ile bir hükmün getirilmesinde zaruret görülmüştür.

Tasarıda askerî hâkim ve askerî savcılarla yardımcılardan başka dolayısıyla yargı görevine iştirak eden askerî hâkimlerle askerî yargı ile ilgili idari görevlerde bulunan askerî hâkimler zikredildiğinden bunların da ödenekten istifadelerini temin gayesiyle bir son fıkra yazılması uygun görülmüş ve bu suretle meydana getirilen metin 18 nei madde olarak kabul edilmiştir.

Madde 19. — Tasarının 19 neu maddesi prensibolarak kabul edilmiş ve ancak askerî hâkimler ve askerî savcılardan gayri diğer yerlerde görevli bulunanlar evvelki maddelerde zikredildiğinden bu maddeye de ilâve edilerek meydana gelen metin 19 neu madde olarak kabul edilmiştir.

Madde 20. — Tasarımın 20 nci maddesi prensibi kabul edilmiş, diğer maddelerde askerî hâkim ve askerî savcılardan gayri görevlerde de bulunanlar sayıldığından bu maddede de sayılıp meydana gelen metin 20 nci madde olarak kabul edilmiştir.

Madde 21. — Tasarımın 21 nci maddesi hükmü prensibolarak benimsenmiş ve ancak evvelki maddelerde askerî hâkim ve askerî savcılardan başka görevlerde bulunanların sayılması yoluna gidilmiş, meydana gelen metin 21 nci madde olarak kabul edilmiştir.

Madde 22. — Tasarımın 21 nci maddesi hükmü prensibolarak benimsenmiş ve ancak evvelki maddelerde askerî hâkim ve askerî savcılardan başka görevlerde bulunanların sayılması yoluna gidilmiş meydana gelen metin 22 nci madde olarak kabul edilmiştir.

Madde 23. — Tasarımın 23 ncü maddesinde askerî hâkim, askerî savcı, ve yardımcıları ile adli müşavirler ve askerî yargı ile ilgili idari kadrolarda görevlendirilenlerin ihbar ve şikâyet edilmeleri halinde yapılacak usulü muameleye ilişkin bulunan bu madde bundan evvelki maddelerde olduğu gibi kadrolar ve görevler sayılarak maddeye yeni bir şekil verilmiş ve meydana gelen metin 23 ncü madde olarak kabul edilmiştir.

Madde 24. — Tasarımın 24 ncü maddesi prensibolarak benimsenmiş ve mânaya açıklık verebilmek için metin yeniden yazılmış ve 24 ncü madde olarak kabul edilmiştir.

Madde 25. — Disiplin ve haysiyet kurulu ile ilgili hükümler tasarıdan çıkarılmıştır. Gerçekten mer'î Askerî Muhakeme Usulü Kanununa göre Millî Savunma Bakanına ait bulunan salâhiyetlerin bir kurula verilmesi ve Millî Savunma Bakanının bu kurulda sadece Başkan olarak rey sahibi olması askerî icaplarla bağdaşmayacağı neticesine varıldığından disiplin ve haysiyet kurulu salâhiyetleri Millî Savunma Bakanına verilmesi kabul edilmiş ve madde buna göre yazılıp 25 nci madde olarak kabul edilmiştir.

Madde 26. — Tasarımın 23 - 32 nci maddeleri bölüm olarak ve bir bütün halinde gözden geçirilmiş ve 25 nci madde gerekçesinde zikredildiği üzere, disiplin ve haysiyet kurulu kaldırılmış ve tasarıdan bu kurula tanınan yetkiler Millî Savunma Bakanına intikal ettirildiğinden, 26 nci maddede soruşturma sonucuna mütaallik hükümler getirilmiştir.

Madde 27. — Tasarımın soruşturma süresine dair 28 nci maddesi prensipleri kabul edilmiş ve dil değişikliği ile 27 nci madde olarak kabul edilmiştir.

Madde 28. — Tasarıda askerî hâkim sınıfından olanların genel yargıya tâbi suçlarına ait bir hüküm sevk edilmediğinden bu maddede adliye hâkimleri hakkındaki hükümlere uygun olarak genel yargıya tabi suçları hakkında yapılacak işleme ait hüküm Komisyonumuzca meydana getirilmiş ve 28 nci madde olarak kabul edilmiştir.

Madde 29. — Tasarımın 29 ncü maddesinde disiplin ve haysiyet kuruluna tanınan askerî hâkim ve askerî savcılara verilecek disiplin cezaları Millî Savunma Bakanına ihtikal ettirilerek metin buna göre düzeltilmiş ve 29 ncü madde olarak kabul edilmiştir.

Madde 30. — Tasarımın ihtar cezasının tarifine dair olan 30 ncü maddesi aynen 30 ncü madde olarak kabul edilmiştir.

Madde 31. — Tasarımın tevbih cezasının tarifine dair olan 31 nci maddesi 31 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Madde 32. — Tasarımın disiplin cezasına dair olan ve disiplin ve haysiyet kuruluna tanınan bu hak disiplin ve Haysiyet Kurulu kaldırdığından madde yeniden yazılmış ve rakamla gösterilen bentler harflerle ifade edilip meydana gelen metin 32 nci madde olarak kabul edilmiştir.

Madde 33. — Maddenin Kısım matlabında mânâya açıklık vermek için redaksiyon yapılmış ve maddede mânâ değiştirilmeden redaksiyon yapılarak meydana getirilen metin 33 ncü madde olarak kabul edilmiştir.

Madde 34. — Tasarımın 34 ncü maddesine bir kenar başlık yapılmış ve dil değişikliği ile 34 ncü madde olarak kabul edilmiştir.

Madde 35. — Tasarının 35 nci maddesi prensibi benimsenmiş ve mânaya açıklık verilmek için metin yeniden yazılıp 35 nci madde olarak kabul edilmiştir.

Madde 36. — Tasarısının 36 nci maddesi prensibi benimsenmiş maddeye bir kenar başlık yapılmış ve Askerî Yargıtaydaki bu Divana Hakimler Kanununun 96 nci maddesindeki hükme uygun olarak Askerî Yargıtay Başsavcısı da dâhil edilmiştir.

Madde 37. — Tasarının 37 nci maddesi prensibi benimsenmiş dil değişikliği ve küçük redaksiyonlarla metin yeniden yazılıp 37 nci madde olarak kabul edilmiştir.

Madde 38. — Hükümet tasarısında 37 nci maddeden sonra madde numarası atladığı ve 38 nci maddenin bulunmadığı görüldüğünden tasarının 39 ncu maddesi mânası değiştirilmeden dil değişikliğine ve bir redaksiyona tabi tutulup meydana gelen metin 38 nci madde olarak kabul edilmiştir.

Madde 39. — Kifayete aidolan tasarının 40 nci maddesine kenar başlık yapılmış ve madde metni aynen 39 ncu maddé olarak kabul edilmiştir.

Madde 40. — Tasarının 41 nci maddesi prensibi benimsenmiş ancak Millî Savunma Bakanlığı Askerî Adalet İşleri Başkanlığı kadroları, dolayısıyla yargı görevi ile ilgili kabul edildiğinden, askerî yargı ile ilgili idari görev kadrolarından çıkarılmıştır. Ayrıca disiplin mahkemelerindeki disiplin subaylığı askerî hâkimler tarafından yapıldıkları sırada bu görev tamamen askerî yargı görevi bulunması nazara alınarak üç numaralı bend tasarından çıkarılmış ve maddeye yeni bir şekil verilerek 40 nci madde olarak kabul edilmiştir.

Madde 41. — Tasarının 42 nci maddesi askerî hâkim deyiminin kimleri kapsadığını saydığından ve bundan evvelki maddelerde askerî hâkim ve askerî savcı sınıfında bulunanlar görevlerine göre sayıldığından metin fazla görülmüş ve bu itibarla tasarıdan çıkarılmıştır.

Tasarının 43 ncü maddesi (geçici yetki) matlabı altında benimsenmiş ve küçük redaksiyonla 41 nci madde olarak kabul edilmiştir.

Geçici madde 1. — Tasarının geçici 1 nci maddesi prensibolarak benimsenmiş ve evvelki maddelerde sayıldığı üzere askerî hâkim ve askerî savcılardan ve yardımcılarından başka diğer görevlerde bulunanlar da zikredilerek mânaya açıklık verilmiştir. Ayrıca hizmet atanmalarının yapılma müddetini gösteren 2 nci bir fıkra ile halen Jandarma Genel Komutanlığına bağlı bulunan askerî adli hâkimler; bu Komutanlık askerî yargı yönünden Kara Kuvvetleri Komutanlığı içinde düşünüldüğü ve askerî mahkemelerle disiplin mahkemelerinin kurulması Kuvvet komutanlıklarının teklifleri veya Genelkurmay Başkanlığının re'sen göreceği lüzum üzerine Millî Savunma Bakanlığınca kurulması prensibi diğer iki tasarıda benimsenmiş olduğundan Jandarma Genel Komutanlığının bir askerî hâkim ve savcı kadrosu olmaması gerekçesiyle bu komutanlık mensubu ve bağlı askerî adli hâkimlerin de Millî Savunma Bakanlığı emrine nakledilmeleri uygun görüldüğünden buna ait geçici 1 nci maddeye bir fıkra eklenmiş ve meydana gelen metin geçici birinci madde olarak kabul edilmiştir.

Geçici madde 2. — Tasarının geçici 2 nci maddesi prensibi benimsenmiş ve ancak ihtiyacın karşılanmasını temin maksadiyle konulan bu hükme açıklık verilerek metin yeniden yazılmış ve geçici 2 nci madde olarak kabul edilmiştir.

Madde 42. — Tasarının 44 ncü maddesi benimsenmiş ancak, ilga hükümleri arasında yedek subayların askerî adli hâkim olabilmelerine dair 4497 sayılı Kanunun 1 nci maddesinin de bu kanuna göre meriyette kalamıyacağı düşünülerek yürürlükten kaldırılması için maddeye ilâve edilip meydana gelen metin 42 nci madde olarak kabul edilmiştir.

Madde 43. — Kanunun yürürlük tarihine dair olan bu madde askerî mahkemeler kuruluncaya kadar bazı ihtilâfları önlemek için bu kanunun hükümleri ikiye ayrılmış askerî hâkim ve savcılarının komutanlarla münasebetlerine ve geçici yetkiye dair hükümlerin özel kanunlarına göre askerî mahkemeler ve disiplin mahkemelerinin kurulup hizmet atanmaları tamamladığı tarihte ve diğer hükümlerinin, kanunun yayımı tarihinde yürürlüğe girmesi uygun görülerek meydana getirilen metin 43 ncü madde olarak kabul edilmiştir.

Madde 44. — Tasarının 46 ncı maddesi 44 ncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Anayasamızın geçici 7 nci maddesine göre 2 yıl içinde çıkarılması gereken kanunlardan olması sebebiyle Genel Kurulda öncelik ve ivedilikle görüşülmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulmasına karar verilmiştir.

Başkan
Ordu
F. Güley

Bu Rapor Sözcüsü
Artvin
S. Eminagaoglu

Sözcü
İstanbul
S. Vardarlı

Kâtip
Kayseri
M. Göker

Amasya
Muhalifim söz
hakkım mahfuzdur.
İ. Sarıgöz

Ankara
Muhalifim
H. Ataman

İçel
M. Arıkan

Kayseri
Muhalifim söz
hakkım mahfuzdur.
A. Aras

Kars
S. Öktem

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Askerî hâkimler ve askerî savcılar kanunu tasarı

BİRİNCİ KISIM

Mesleke giriş

BİRİNCİ BÖLÜM

Genel Hükümler

Askerî hâkim ve askerî savcı olmak için genel şartlar

MADDE 1. — Askerî hâkim veya askerî savcılık meslekine kabul olunabilmek için;

- A) Sağlık durumları itibariyle subay olmağa engel bir hali bulunmamak,
- B) Her hangi bir suçtan mahkûm olmamak ve ceza takibi altında bulunmamak,
- C) Sarhoşluğu, kumar oynamağı âdet edinmiş, kumar oynatmış, ahlâk ve sîretçe hâkimliğe yaraşmıyacak bir hal ile dile gelmemiş olmak,

Şarttır.

(B) Bendinde yazılı mahkûmiyetin affa veya zamanaşımına uğraması, yahut cezanın ertelenmesi hallerinde de mesleke kabul kararı verilemez.

Kaynaklar

MADDE 2. — Askerî hâkim ve askerî savcı ihtiyacı aşağıda belirtilen kaynaklardan sağlanabilir.

A) Muvazzaf subaylardan istekli olanlar arasında Hukuk Fakültesi giriş testlerini kazananlardan Hukuk Fakültesine gönderilen ve bu öğrenimi başarı ile bitirenler.

B) Askerî liselerden mezun olarak Harb Okuluna kabul olunan isteklilerden Hukuk Fakültesi giriş testlerini kazananlardan Hukuk Fakültesine gönderilen ve bu öğrenimi başarı ile bitirenler.

C) Kıtada başarı göstermiş Hukuk Fakültesi mezunu yedek subaylardan askerlik görevleri sırasında istekte bulunanlar.

Bu kaynakların hangisinden ve ne şekilde faydalanacağı hususu Yüksek Askerî Şûranın mütalâası alınarak Millî Savunma Bakanlığınca tesbit edilir.

Muvazzaf subaylar hakkında özel şartlar

MADDE 3. — Üsteğmenlik rütbesinin en çok ikinci yılında bulunan ve kıtada en az iki yıl hizmet görmüş muharip sınıf subaylardan istekli bulunanlar, Hukuk Fakültesi giriş testlerini kazandıkları takdirde en çok beş yıl süre ile izinli sayılarak hukuk öğrenimi yapmak üzere hukuk fakültelerine gönderilirler. Savaş halinde bu izin geri alınabilir.

Bu subayların diğer nitelikleri, seçimlerin ne şekilde yapılacağı ve seçilenlerin hukuk fakültelerindeki öğrenimleri sırasında tabi olacakları şartlar Millî Savunma Bakanlığınca düzenlenecek bir yönetmelikle belirtilir.

Başarısızlık

MADDE 4. — Hukuk Fakültesindeki dör yıllık öğrenimi beş öğrenim yılı içinde bitiremeyen,

MİLLET MECLİSİ GEÇİCİ KOMİSYONU DEĞİŞTİRİŞİ

Askerî hâkimler ve askerî savcılar kanun tasarısı

BİRİNCİ KISIM

Mesleke giriş

BİRİNCİ BÖLÜM

Genel hükümler

Askerî hâkim ve askerî savcı olmak için genel şartlar

MADDE 1. — Askerî hâkim ve askerî savcılık sınıfına kabul olunabilmek için :

- A) Sağlık durumları itibariyle askerî hâkim olmaya engel bir hali bulunmaması,
- B) Her hangi bir cürümden hükümlü olmaması ve ceza kovuşturması altında bulunmaması yahut kabahat suçlarından iki aydan fazla hüküm giymemiş olması,
- C) Sarhoğluğu, kumar oynamayı âdet edinmiş veya kumar oynatmış olmaması; yahut kendisinin veya ana ve babasının ve varsa eşinin ahlâk yönünden kötü hali bulunmadığının yaptırılacak araştırma sonunda anlaşılmış olması,

Şarttır.

(B) bendinde yazılı cürümlerden verilen cezaların affa veya zamanaşımına uğraması yahut ertelenmesi hallerinde de mesleke kabul kararı verilmez.

Kaynaklar

MADDE 2. — Askerî hâkim ve askerî savcı ihtiyacı aşağıda belirtilen kaynaklardan sağlanır:

- A) Muvazzaf subay olan isteklilerden, üniversitelerce aranıyorsa, hukuk fakültelerine giriş sınavlarını veya testlerini kazananlardan bu fakültelelere gönderilip öğrenimi başarı ile bitirenler,
- B) Askerî liseleri bitirerek harb okullarına kabul olunan isteklilerden, üniversitelerce aranıyorsa, hukuk fakültelerinin giriş sınavlarını veya testlerini kazananlardan bu fakültelelere gönderilip öğrenimlerini başarı ile bitirenler,
- C) Kıtada başarılı hukuk olan ve bir fakültesini bitirmiş bulunan yedek subaylardan askerlik görevleri sırasında istemde bulunanlar.

Bu kaynakların hangisinden ve ne şekilde faydalanılacağı hususu Yüksek Askerî Şûranın mütalâası alınarak Millî Savunma Bakanlığınca tesbit edilir.

Muvazzaf subaylar hakkında özel şartlar

MADDE 3. — Üsteğmenlik rütbesinin en çok ikinci yılında bulunan ve kıtada en az iki yıl hizmet görmüş olan muharip sınıf subaylarından istekli bulunanlar, üniversitelerce aranıyorsa, hukuk fakültelerinin giriş sınavlarını veya testlerini kazandıkları takdirde, en çok beş yıl süre ile izinli sayılarak hukuk öğrenimini yapmak üzere bu fakültelelere gönderilirler.

Savaş halinde bu izin geri alınabilir.

Bu subayların diğer nitelikleri, seçimlerinin ne şekilde yapılacağı ve seçilenlerin hukuk fakültelerindeki öğrenimleri sırasında tabi olacakları şartlar Millî Savunma Bakanlığınca düzenlenecek bir yönetmelikte belirtilir.

Başarısızlık

MADDE 4. — Hukuk fakültelerindeki dört yıllık öğrenimi beş öğrenim yılı içinde bitiremeyen

veya başarısızlık ve diğer sebeplerle bir defadan fazla sınıfta kalmak suretiyle bu süre içinde bitirmelerine imkân olmayan subayların izinleri kaldırılır ve kıtalarına iade edilirler. Başarısızlık sebebiyle kıtalarına iade edilenlerin yükselmeleri emsallerine göre bir yıl geriye bırakılır.

Mecburi hizmet

MADDE 5. — Hukuk öğrenimine gönderilen subayların istifa süreleri, başarı veya başarısızlık hallerinde, fakültede okudukları süre kadar uzatılır.

Hukuk öğrenimi sırasında terfi

MADDE 6. — Hukuk öğrenimi süresi içinde üst rütbeye veya kıdemliliğe yükselme sırası gelen subaylar hakkında Subay Terfi Kanunu hükümleri gereğince işlem yapılır.

Askerî öğrenci olarak öğrenim yapanlar hakkında özel şartlar

MADDE 7. — Harb okullarına kabul ve askerî hâkim yetiştirilmek üzere hukuk fakültelerine gönderilen öğrenciler öğrenim süresi itibarıyla 4 ncü madde hükmüne bağlıdırlar.

Bunlardan başarı gösteremiyenlerin askerî öğrencilikle ilişkileri kesilir ve haklarında askerî öğrenciler hakkındaki özel Kanun hükümleri uygulanır.

Başarı gösterenler subay terfi kanunu gereğince subaylığa nasbolunur.

Yedek subaylar hakkında özel şartlar

MADDE 8. — Hukuk fakültesini pekiyi veya iyi derece ile bitirmiş ve yirmiyedi yaşını geçmemiş olan yedek subaylardan istekli olanlar, sıralı sicil üstlerinden yeterli sicil almak şartı ile yedek subaylık süresi sonunda muvazzaf sınıfa geçirilerek adaylığa kabul olunurlar.

İstekli sayısının ihtiyaçtan fazla olması halinde veya pekiyi ve iyi derece ile mezun olan, isteklilerle ihtiyaç sağlanamazsa orta derece ile mezun olan istekliler arasında seçme sınavı yapılır.

Bunların muvazzaf subaylığa nakilleri ve intibakları subay terfi Kanunundaki hükümlere tabidir.

İKİNCİ BÖLÜM

Staj

Staj süresi

MADDE 9. — Staj süresi bir yıl olup bu hizmet askerî hâkimlik ve askerî savcılık hizmetlerinden sayılmaz.

Adayların göreve bağlılık dereceleri ile ahlâki gidışlerinin ne suretle denetleneceği, sicil işleri ve nerelerde görevlendirilecekleri ve stajla ilgili diğer hususlar Millî Savunma Bakanlığınca yapılacak yönetmelikle düzenlenir.

Geçici Komisyonun değiştirilişi

veya başarısızlık veya diğer sebeplerle bir defadan fazla sınıfta kalmak suretiyle bu süre içinde bitirmelerine imkân olmıyan veyahut üniversiteler yönetmeliklerine göre öğrencilikle ilişiği kesilen subayların izinleri kaldırılır ve kıtalarına gönderilirler.

Başarısızlık veya üniversitelerin yönetmeliklerine göre öğrencilikle ilişiklerinin kesilmeleri sebebi ile kıtalarına gönderilenlerin yükselmeleri emsallerine göre bir yıl geriye bırakılır. řu kadar ki, izin kaldırılmasını gerektiren başarısızlık mücbir sebeplere dayanıyorsa bu fıkra hükmü uygulanmaz.

Mecburi hizmet

MADDE 5. — Hukuk öğrenimine gönderilen subayların, istifa süreleri, başarı veya başarısızlık hallerinde, izinli olarak fakültelerde buldukları süre kadar uzatılır.

Hukuk öğrenimi sırasında terfi

MADDE 6. — Hukuk öğrenimi süresi içinde üst rütbeye veya kıdemliliğe yükselme sırası gelen subaylar hakkında Subaylar heyetine mahsus terfi Kanunu hükümleri gereğince işlem yapılır.

Askerî öğrenci olarak öğrenim yapanlar hakkında özel şartlar

MADDE 7. — Harb okullarına kabul ve askerî hâkim yetiştirilmek üzere hukuk fakültelerine gönderilen askerî öğrenciler, öğrenim süresi itibariyle 4 ncü madde hükmüne bağlıdırlar.

Bunlardan başarı gösteremiyenler ile üniversiteler yönetmeliklerine göre fakültelerden çıkarılanların askerî öğrencilikle ilişikleri kesilir ve haklarında askerî öğrencilere ait özel kanun hükümleri uygulanır.

Başarı gösterenler Subaylar heyetine mahsus terfi Kanununa göre subaylığa nasbolunurlar.

Yedek subaylar hakkında özel şartlar

MADDE 8. — Hukuk fakültelerini pekiyi veya iyi derece ile bitirmiş ve yirmiyedi yaşını geçmemiş olan yedek subaylardan istekli olanlar, sıralı sicil üstlerinden yeterli sicil almak şartı ile yedek subaylık süresi sonunda muvazzaf sınıfa geçirilerek staj görmek üzere adaylığa kabul olunurlar.

Hukuk fakültelerini pekiyi veya iyi derece ile bitiren istekliler ihtiyaçtan fazla ise bunlar arasından, ihtiyaç bu suretle karşılanamadığı takdirde orta derece ile bitirenler arasından, sınavla alınır.

Bunların muvazzaf subaylığa geçirilmeleri ve kıdem uygulamaları Subaylar heyetine mahsus terfi Kanunundaki hükümlere göre yapılır.

İKİNCİ BÖLÜM

Adaylık

Adaylık süresi

MADDE 9. — Adaylık süresi bir yıl olup bu hizmet askerî hâkimlik ve askerî savcılık hizmetlerinden sayılmaz.

Adayların göreve bağlılık dereceleri ile bu kanunun 1 nci maddesinde yazılı diğer niteliklerinin ne suretle denetleneceği, sicil işleri, nerelerde görevlendirilecekleri ve adaylıkla ilgili diğer hususlar Millî Savunma Bakanlığınca yapılacak bir yönetmelikle düzenlenir.

Stajda başarısızlık

MADDE 10. — Askerî hâkim veya askerî savcı yardımcılıklarına atanmaya engel halleri görülenlerin adaylıklarına son verilir.

Bunlardan ;

- A) Öğrenimlerini muvazzaf subay olarak yapmış olanlar eski sınıflarına iade edilirler.
- B) Öğrenimlerini askerî öğrenci olarak yapmış olanlar personel sınıfına geçirilirler.
- C) Muvazzaf subaylığa geçirilmiş olan yedek subaylardan istekli olanlar personel sınıfına geçirilir. İstekli olmayanlar müstafi sayılır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Askerî hâkimlik ve askerî savcılık yardımcılığı

Süre

MADDE 11. — Adaylıkta başarı gösterenler staj süresinde tesbit edilen istidatları ve kendi dilekleri de göz önünde tutularak askerî hâkim yardımcılığına veya askerî savcı yardımcılığına geçirilirler.

Yardımcılıkta bekleme süresi üç yıldır. Bu süre sonunda askerî hâkimliğe ve askerî savcılığa geçirilmeye yeterli görülen yardımcılar askerî hâkim veya askerî savcılığa geçirilirler. Yeterli görülmeyenler yardımcılıkta bir yıl daha denenirler. Bu süre sonunda da yükselme yeterliği gösteremeyenler personel sınıfına geçirilirler.

İKİNCİ KISIM

Özlük İşleri

BİRİNCİ BÖLÜM

Yükselme

Yükselme esasları

MADDE 12. — Askerî hâkim ve yardımcılarının yükselmeleri Askerî Yargıtayca verilecek notlar ile idari üstler tarafından düzenlenecek sicillere ;

Askerî savcı ve yardımcılarının yükselmeleri Askerî Yargıtayca verilecek notlar ile askerî adalet müfettişlerinin raporları ve idari üstler tarafından düzenlenecek sicillere ;

Askerî yargı ile ilgili idari görevlerde bulunanların yükselmeleri idari üstleri tarafından düzenlenecek sicillere ;

Adli müşavirlik görevinde bulunanların yükselmeleri askerî adalet müfettişlerince düzenlenecek raporlara ve idari üstler tarafından düzenlenecek sicillere göre subaylar hakkındaki Terfi Kanunu esasları dâhilinde yapılır.

Geçici Komisyonun değistiriği

ÜÇÜNGÜ BÖLÜM

Askerî hâkim yardımcılığı ve askerî savcı yardımcılığı

Adaylıkta başarı

MADDE 10. — Adaylıkta başarı gösterenler, adaylık süresince tesbit edilen istidatları ve kendi dilekleri de göz önünde tutularak askerî hâkim yardımcılığına veya askerî savcı yardımcılığına geçirilirler.

Askerî hâkim veya askerî savcı yardımcılıklarına atanmaya engel halleri görülenlerin adaylıklarına son verilir.

Bunlardan :

- A) Öğrenimlerini muvazzaf subay olarak yapmış olanlar eski sınıflarına iade edilirler.
- B) Öğrenimlerini askerî öğrenci olarak yapmış olanlar personel sınıfına geçirilirler.
- C) Muvazzaf subaylığa geçirilmiş olan yedek subaylardan istekli olanlar personel sınıfına geçirilirler. İstekli olmayanlar istifa etmiş sayılırlar.

Yardımcılık süresi

MADDE 11. — Askerî hâkim ve askerî savcı yardımcılıklarında bekleme süresi üç yıldır. Bu süre sonunda askerî hâkimliğe veya askerî savcılığa geçirilmeye yeterli görülen yardımcılar askerî hâkim veya askerî savcılığa geçirilirler. Yeterli görülmiyenler, yardımcılıkta bir yıl daha denenirler. Bu süre sonunda da yükselme yeterliği gösteremiyenler personel sınıfına geçirilirler.

İKİNCİ KISIM

Özlük İşleri

BİRİNCİ BÖLÜM

Yükselme

Yükselme esasları

MADDE 12. — Askerî hâkim ve yardımcılarının yükselmeleri Askerî Yargıtay Dairelerince ve Daireler Kurulunca verilecek notlar ile idari üstler tarafından düzenlenecek sicillere,

Askerî savcı ve yardımcılarının yükselmeleri Askerî Yargıtay Başsavcılığınca verilecek notlar ile askerî adalet müfettişlerinin raporları ve idari üstler tarafından düzenlenecek sicillere,

Adli müşavirlik görevinde bulunanların yükselmeleri askerî adalet müfettişlerince düzenlenecek raporlara ve idari üstler tarafından düzenlenecek sicillere,

Askerî Adalet İşleri Başkanlığı ile Askerî Adalet Teftiş Kurulu Başkanlığı kadrolarında ve askerî yargı ile ilgili idari görevlerde bulunanların yükselmeleri idari üstler tarafından düzenlenecek sicillere;

Göre, Subaylar Heyetine Mahsus Terfi Kanunu esasları dâhilinde yapılır.

Ancak, bunların meslekî notlarının değerlendirilmesi; Askerî Yargıtay Başkanı, Başsavcısı, Askerî Adalet İşleri Başkanı, Askerî Adalet Teftiş Kurulu Başkanı ve Genelkurmay adli müşavirinden müteşekkil Kurul tarafından belgelere dayanılarak düzenlenecek kanaat raporlarına göre yapılır. Bu Kurulun toplanma tarihi ve yeri ile çalışma usulleri bir yönetmelikle düzenlenir.

İdari sicil üstlerinin yetkileri

MADDE 13. — Askerî hâkim ve askerî savcılar ile yardımcıları hakkında, subaylık nitelikleri itibariyle disiplin yönünden hal ve gidişlerine bağlı kalmak şartı ile idari üstleri tarafından subaylar hakkındaki hükümlere uygun şekilde sicil düzenlenir. İdari üstlerin kimler olacağı, sicil ne şekilde düzenleneceği, adli müşavirlikler ve askerî yargı ile ilgili idari görevlerde bulunanların sicil üstleri yönetmelikle gösterilir.

Askerî Yargıtayca verilecek notlar

MADDE 14. — Askerî Yargıtay daireleri veya Daireler Kurulunca yapılan temyiz tetkikatı sırasında, hükmü veya kararı veren askerî hâkim veya askerî hâkim yardımcılarına ilmî yeterliliklerini tesbit üzere not verilir.

Bu notlar meslekî sicil niteliğinde olup askerî adalet müfettişlerince verilen raporlar ve idari sicil üstlerince düzenlenen sicillerle beraber yükselme işlemlerine esas olur.

Notun takdirinde :

1. Hükmün esasında isabet temin edilip edilmediği,
2. Delillerin tahlil ve münakaşasında ve izhar olunan kanaat ve içtihadını gerekçelerinin izharında başarı gösterilip gösterilmediği.
3. Dâvanın kanuni sebepler dışında uzatılıp uzatılmadığı,
4. Tahkikat ve muhakemenin sevk ve idaresinde hata edilip edilmediği,
5. Hükmün ilişkin bulunduğu işin nev'i ve mahiyeti,
6. Dâvaya konu olan iş hakkındaki içtihatlarda değişiklik bulunup bulunmadığı göz önünde bulundurulur.

Hükmün bozulması, onanması, ıslah veya tadil edilmesi mutlak surette aleyhe veya lehe not verilmesi için sebep teşkil etmez.

Leh ve aleyhte kanaat getirilmesine müsaidolmıyan işler için not verilmez.

Askerî savcı ve yardımcılarına da tahkikat ve duruşma sırasında gösterdikleri ehliyet ve liyakata göre yukardaki esaslara göre not verilir.

Müfettiş raporları

MADDE 15. — Askerî adalet müfettişlerinin, işlemlerini denetledikleri askerî savcılar ve yardımcıları ile adli müşavirliklerde bulunanlar hakkında belgelere dayanarak düzenledikleri rapor ve hal kâğıtları ilgililerin yükselmelerinde değerlendirilmek üzere ilgili kuvvet komutanlıklarının personel başkanlıklarına ve Askerî Adalet İşleri Başkanlığına gönderilir.

İdari sicil üstlerinin yetkileri

MADDE 13. — Askerî hâkimler ve askerî savcılar ile yardımcılar hakkında, subaylık nitelikleri itibariyle disiplin yönünden hal ve gidişlerine bağlı kalmak şartı ile idari üstleri tarafından subaylar hakkındaki hükümlere uygun şekilde sicil düzenlenir. İdari üstlerin kimler olacağı, sicil ne şekilde düzenleneceği, adli müşavirlikler Askerî Adalet İşleri Başkanlığı ile Askerî Adalet Teftiş Kurulu Başkanlığı kadrolarında ve askerî yargı ile ilgili idari görevlerde bulunanların sicil işleri Subay Sicil Yönetmeliğinde gösterilir.

Askerî Yargıtayca verilecek notlar

MADDE 14. — Askerî Yargıtay Daireleri veya Daireler Kurulunca yapılan temyiz incelemesi sırasında, hükmü veya kararı veren askerî hâkim veya askerî hâkim yardımcılara ilmi yeterliklerini tesbit etmek üzere not verilir.

Notun verilmesinde :

- A) Hükmün esasında isabet sağlanıp sağlanmadığı,
 - B) Delillerin tahlili ve tartışmasında ve belirtilen kanaat ve içtihadın gerekçelerinin açıklanmasında başarı gösterilip gösterilmediği,
 - C) Dâvanın kanuni sebepler dışında uzatılıp uzatılmadığı,
 - D) Soruşturma ve yargılamanın sevk ve yönetiminde hata edilip edilmediği,
 - E) Hükmün ilişkin bulunduğu işin nev'i ve mahiyeti,
 - F) Dâvaya konu olan iş hakkındaki içtihatlarda değişiklik bulunup bulunmadığı,
- Göz göz önünde bulundurulur.

Hükmün bozulması, onanması, düzeltilerek veya değiştirilerek onanması, kesin olarak aleyhe ve lehe not verilmesi için sebep teşkil etmez,

Leh ve aleyhte kanaat getirilmesine müsaıdolmıyan işler için not verilmez.

Askerî savcı ve yardımcılara da, soruşturma ve duruşma sırasında gösterdikleri ehliyet ve liyakata göre yukardaki esaslar içinde ve Askerî Yargıtay incelemeleri sonucu da göz önünde bulundurulur Askerî Yargıtay Başsavcılığınca not verilir.

Askerî Yargıtay Daireleri ve Daireler Kurulu ile Askerî Yargıtay Başsavcılığınca verilen notlar meslekî sicil niteliğinde olup askerî adalet müfettişlerince verilen raporlar ve idari sicil üstlerince düzenlenen sicillerle beraber yükselme işlemlerine esas olur.

Müfettiş raporları

MADDE 15. — Askerî adalet müfettişlerinin, işlemlerini denetledikleri askerî savcılar ve yardımcılar ile adli müşavirler hakkında belgelere dayanarak düzenledikleri rapor ve iyi hal kâğıtları, bunların yükselmelerinde değerlendirilmek üzere ilgili kuvvet komutanlıklarının personel başkanlıklarına ve Askerî Adalet İşleri Başkanlığına gönderilir.

İKİNCİ BÖLÜM

Yer değiştirme

Yer değiştirme esasları

MADDE 16. — Askerî hâkim ve savcılar ile yardımcılarının tâyin ve nakilleri Silâhlı Kuvvetler mensuplarının tâyin ve nakilleri hakkındaki Kanun hükümleri esas alınarak millî irade ile yapılır ve Resmî Gazete ile yayınlanır. Bunların muvafakatleri alınmadıkça üçüncü coğrafi bölgede üç yıldan, diğer bölgelerde dört yıldan önce başka bir yere veya göreve atanamazlar. Ancak, bir mahkemenin lâğvı, bir kadronun kaldırılması, nezdinde mahkeme kurulan birliğin yer değiştirmesi veya yükselme sebebiyle aynı kadroda kalmalarına imkân olmıyanların yahut üçüncü coğrafi bölgeye atanma sırası gelenlerle sıkıyönetim halinde sıkıyönetim mahkemelerine atananların muvafakatleri şartı aranmaz.

Askerî Yargıtay üyeliklerine, Daire Başkanlıklarına, Askerî Yargıtay II nci Başkanlığına, Askerî Yargıtay Başkanlığına ve Askerî Yargıtay Başsavcılığına seçilen askerî hâkim ve askerî savcıların atanmaları millî irade ile yapılır ve Resmî Gazete ile yayınlanır. Bunlar başka bir göreve atanamazlar. Ancak, kendi muvafakatleri alınmak ve Askerî Yargıtay üyelik hukukundan feragat etmek şartı ile başka bir göreve atanabilirler.

Askerî hâkimlik görevine veya yardımcılığına, askerî savcılık görevine veya yardımcılığına adli müşavirlik görevine ve askerî yargı ile ilgili görevlere yapılacak atanmalarda, yukarı fıkralardaki hükümler saklı kalmak şartı ile Askerî Yargıtay notları, müfettiş raporları ve idari üstlerce düzenlenen siciller göz önüne alınarak işlem yapılır. Bu görevlerden birinden diğerine yapılacak atanmalar ya ilgilinin muvafakatı veya buldukları yerde kendi kusurları olmaksızın hâkimliğin gerektirdiği şeref ve tarafsızlıkla görev yapamayacakları yahut buldukları yerlerde kalmaları memuriyetlerinin nüfuz ve itibarını zedeliyeceği veya işlerin çokluğuna ve çeşidine göre görevde gereken başarıyı gösteremedikleri soruşturma ve belgelerle anlaşılmasına yahut kadro ve hizmetin böyle bir atanmayı zorunlu kılması haline bağlıdır.

Adli müşavirliklerde ve askerî yargı ile ilgili idari görevlerde bulunanların atanmalarında müddet ve muvafakat şartı aranmaksızın subaylar hakkındaki genel hükümler uygulanır.

Özel atanma şartları

MADDE 17. — Askerî Yargıtay Başsavcı yardımcılıklarına, Askerî Adalet Başkanlığı kadrolarına ve Askerî Adalet müfettişliklerine yapılacak atanmalar, bu hizmetlerin gereklerine uygun tecrübe ve nitelikteki kimseler arasından yapılır.

Geçici Komisyonun değiştirge

İKİNCİ BÖLÜM

Yer değiştirme

Yer değiştirme esasları

MADDE 16.— Askerî hâkimler ve askerî savcılar ile yardımcılarının, adli müşavirlerin, Askerî Adalet İşleri Başkanlığı ile Askerî Adalet Teftiş Kurulu Başkanlığı kadrolarında ve askerî yargı ile ilgili idari görevlerde bulunan askerî hâkimlerin atanmaları bu kanun hükümleri saklı kalmak şartıyla Silâhlı Kuvvetler mensuplarının nakil ve tâyinleri hakkındaki hükümler esas alınarak Millî Savunma Bakanı ve Başbakanın müşterek kararnamesi ile Cumhurbaşkanının onayına sunulur ve Resmî Gazete ile yayınlanır.

Askerî hâkim ve askerî savcılar, muvafakatleri alınmadıkça üçüncü coğrafi bölgede üç yıldan, diğer bölgelerde dört yıldan önce başka bir yere veya göreve atanamazlar. Ancak bir mahkemenin veya kadronun kaldırılması, nezdinde mahkeme kurulan birliğin yer değiştirmesi veya yükselme sebebiyle aynı kadroda kalmalarına imkân olmyanların yahut üçüncü coğrafi bölgeye atanma sırası gelenlerle sıkıyönetim halinde sıkıyönetim mahkemelerine atanmalarda muvafakat şartı aranmaz.

Askerî hâkimlik, askerî hâkim yardımcılığı, askerî savcılık, askerî savcı yardımcılığı görevlerine ve adli müşavirliklere, Askerî Adalet İşleri Başkanlığı ile Askerî Adalet Teftiş Kurulu Başkanlığı kadrolarına ve askerî yargı ile ilgili idari görevlere yapılacak atanmalarda yukarıdaki fıkralar hükümleri saklı kalmak şartıyla, Askerî Yargıtay notları, müfettiş raporları ve idari üstlerce düzenlenen siciller göz önünde tutularak işlem yapılır.

Bu görevlerden birinden diğerine yapılacak atanmalar ya ilgilinin muvafakati veya buldukları yerde kendi kusurları olmaksızın hâkimliğin gerektirdiği şeref ve tarafsızlıkla görev yapamayacakları yahut buldukları yerlerde kalmaları memuriyetlerinin nüfuz ve itibarını zedeleyici veya işlerin çokluğuna ve çeşidine göre görevde gereken başarıyı gösteremedikleri so-ruşturma ve belgelerle anlaşılmasına yahut kadro ve hizmetin böyle bir atanmayı zorunlu kılması haline bağlıdır.

Askerî Yargıtay Başkanlığına, İkinci Başkanlığına, Daire Başkanlıklarına, Üyeliklerine ve Başsavcılığına seçilen askerî hâkim ve askerî savcıların atanmaları 1 nci fıkrada olduğu gibi kararname ile yapılır ve yayınlanır. Bunlar başka bir göreve atanamazlar. Ancak, muvafakatleri alınmak ve Askerî Yargıtay üyeliği hukukundan feragat etmek şartı ile başka bir göreve atanabilirler.

Adli müşavirliklerde, Askerî Adalet İşleri Başkanlığı ile Askerî Adalet Teftiş Kurulu Başkanlığı kadrolarında ve askerî yargı ile ilgili idari görevlerde bulunan askerî hâkimlerin atanmalarında süre ve muvafakat şartı aranmaksızın subaylar hakkındaki genel hükümler uygulanır.

Özel atanma şartları

MADDE 17. — Millî Savunma Bakanlığı Askerî Adalet İşleri Başkanlığı kadrolarına, Millî Savunma Bakanlığı Askerî Adalet müfettişliklerine, Genel Kurmay Başkanlığı Adli Müşavirliği kadrolarına ve Askerî Yargıtay Başsavcı yardımcılıklarına yapılacak atanmalarda bu hizmetlerin gereklerine uygun tecrübe ve nitelik aranır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Özlük haklar

Özlük haklar

MADDE 18. — Askerî hâkim ve askerî savcılar ile yardımcılarının, adli müşavirlerin ve askerî yargı ile ilgili görevlerde bulunanların ve adayların maaş dereceleri, maaş yükselmeleri ve diğer malî ve aynı hakları subaylar hakkındaki kanun hükümlerine tabidir.

Askerî hâkim ve askerî savcılar ile yardımcılarının, adli müşavirlerin ve bunlardan askerî yargı ile ilgili idari görevlerde bulunanların hâkim ödenekleri, aynı maaş derecesinde bulunan adliye hâkim ve savcılar ile yardımcılarının almakta oldukları ödenek miktarı esas olmak üzere adliye hâkim ve savcılar hakkındaki kanun hükümlerine tabidir. Ödenegin kesilmesi ve verilme şekli aynı kanun esasları dâhilinde uygulanır.

Askerî hâkimler ve askerî savcılar veya yardımcılar görevli buldukları mahkemenin veya kadronun kaldırılması sebebiyle aylıklarından mahrum edilemezler.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

İzin, istifa, yaş haddi ve emeklilik, meslekten çıkarılma

İzin

MADDE 19. — Askerî hâkim, askerî savcı ve yardımcılara Askerî İzin Kanunu esaslarına göre izin verilir.

İstifa

MADDE 20. — Askerî hâkim, askerî savcı ve yardımcılarının istifaları, Subaylar hakkındaki Kanun hükümlerine tabidir.

Yaş haddi ve emeklilik

MADDE 21. — Askerî hâkim, askerî savcı ve yardımcılarının emeklilik yaş haddi eşit rütbedeki subaylar gibidir.

Geçici Komisyonun değiştirisi

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Özlük hakları

Özlük hakları

MADDE 18. — Askerî hâkimler ve askerî savcılar ile yardımcılarının ve adayların maaş dereceleri, maaş yükselmeleri ve diğer özlük hakları Subaylar hakkındaki Kanun hükümlerine tabidir.

Askerî hâkimler ve askerî savcılar ile yardımcılarına, almakta oldukları maaş derecesinin tekabül ettiği sınıf ve derecede bulunan adli hâkim ve savcılar ile yardımcılarına verilen ödenek miktarı esas olmak üzere adli hâkim ve savcılar hakkındaki Kanun hükümleri gereğince hâkim ödenegi verilir.

Adaylığını tamamlayan askerî hâkim sınıfından teğmenler, askerî hâkim veya askerî savcı yardımcılığı görevine başladıkları tarihi takibeden aybaşından itibaren 10 ncu derece adliye hâkim ve savcılar gibi ödenek alırlar.

Askerî Yargıtay Başkanı, II nci Başkanı, daire başkanları ve üyeleriyle Askerî Yargıtay Başsavcısı, Millî Savunma Bakanlığı Askerî Adalet İşleri Başkanı, Askerî Adalet Teftiş Kurulu Başkanı ve Genelkurmay Adli Müşavirine aynı kanun hükümlerine göre Yargıtay Başkan ve üyelerine verilen ödenek miktarınca ödenek verilir.

Ödenegin verilmesi ve kesilmesinde aynı kanun esasları uygulanır.

Askerî hâkimler ve askerî savcılar ile yardımcılarını görevli buldukları mahkemenin veya kadronun kaldırılması sebebiyle maaşlarından yoksun kılınamazlar.

Adli müşavirlikler ile Millî Savunma Bakanlığı Askerî Adalet İşleri Başkanlığı, Askerî Adalet Teftiş Kurulu Başkanlığı kadrolarında ve askerî yargı ile ilgili idari görevlerde bulunan askerî hâkimler hakkında da bu madde hükümleri uygulanır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

İzin, istifa, yaş haddi ve emeklilik, meslekten çıkarılma

İzin

MADDE 19. — Askerî hâkimler ve askerî savcılar ile yardımcılarına, adli müşavirlere, Askerî Adalet İşleri Başkanlığı ile Askerî Teftiş Kurulu Başkanlığı kadrolarında ve askerî yargı ile ilgili idari görevlerde bulunanlara ve adaylara Askerî İzin Kanunu esaslarına göre izin verilir.

Askerî Yargıtay kuruluşu hakkındaki 127 sayılı Kanunun bu konudaki hükümleri saklıdır.

İstifa

MADDE 20. — Askerî hâkimler ve askerî savcılar ile yardımcılarının, adli müşavirlerin, Askerî Adalet İşleri Başkanlığı ve Askerî Adalet Teftiş Kurulu Başkanlığı kadrolarında ve askerî yargı ile ilgili idari görevlerde bulunanların istifaları, bu kanundaki özel hükümler saklı kalmak şartı ile Subaylar hakkındaki Kanun hükümlerine tabidir.

Yaş haddi ve emeklilik

MADDE 21. — Askerî hâkimler ve askerî savcılar ile yardımcılarının ve adli müşavirlerin, Askerî Adalet İşleri Başkanlığı ile Askerî Teftiş Kurulu Başkanlığı kadrolarında ve askerî yargı ile ilgili idari görevlerde bulunan askerî hâkimlerin emeklilik yaş haddi eşit rütbedeki subaylar gibidir.

Meslekten çıkarılma

MADDE 22. — Askerî Hâkim, Askerî savcı ve yardımcılarının meslekten çıkarılmaları, diğer sınıf subayları hakkındaki genel hükümlere bağlıdır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Soruşturma ve kovuşturma

İhbar ve şikâyet

MADDE 23. — Askerî Hâkim ve Askerî Savcılar ile yardımcılarının, adli müşavirlerin ve askerî yargı ile ilgili idarî kadrolarda görevlerinden dolayı veya görevleri sırasında işledikleri suçları veya sıfat ve görevlerinin gereklerine uymayan hal veya eylemleri yahut askerî yargıya tabi şahsi suçları şikâyet ve ihbar edilir veya cereyan eden işlemlerden öğrenilirse soruşturma izni verilmesine lüzum olup olmadığının tesbiti için Millî Savunma Bakanı tarafından ilgili şahıstan kıdemli bir Askerî Adalet Müfettişi görevlendirilir.

Askerî Adalet Müfettişi tarafından yapılan inceleme sonunda düzenlenecek evrak soruşturma izni verilip verilmemesinin değerlendirilmesi için.

Askerî Adalet İşleri Başkanı, Askerî Adalet Teftiş Kurulu Başkanı, Genelkurmay Adli Müşaviri ve ilgili şahsın mensup olduğu kuvvet adli müşavirinden müteşekkil Disiplin Haysiyet Kurulunca incelenir.

Millî Savunma Bakanı bu kurulun tabii başkanıdır.

Millî Savunma Bakanı kurula katılmadığı zamanlar en kıdemli üye kurula başkanlık eder.

Kararlar çoğunlukla alınır, eşitlik halinde başkanın katıldığı rey geçerlidir.

Şikâyet veya ihbar incelemeyi gerektiren belli bir sebebi kapsamaz veya gerçek kimlik ve doğru adres gösterilerek yapılmazsa evrak işleminden kaldırılır.

Askerî adalet müfettişinin yetkileri

MADDE 24. — İnceleme yapmaya memur askerî adalet müfettişi lüzumlu gördüğü kimseleri yeminle dinleyebilir, subut delillerini, gereken bilgileri bütün daire ve kurumlardan doğrudan doğruya topluyabilir. Askerî adalet müfettişince yapılacak bu işlemlerde Devlet organları ve kurumları ile diğer gerçek ve tüzel kişiler yönetilen sorulara hemen karşılık vermek ve istekleri derhal yerine getirmek zorundadırlar.

Askerî Adalet Müfettişi bu inceleme sırasında arama, tevkif ve diğer tedbirler hakkında karar verilmesi için en yakın askerî mahkeme ve diğer yargı organlarından talepte bulunabilir.

İnceleme sonucu

MADDE 25. — Disiplin ve Haysiyet Kurulu, inceleme yapmaya memur edilen askerî adalet müfettişince düzenlenen ve düşüncesini de kapsıyan evrakı inceler. Gerekirse incelemenin derinleş-

Geçici Komisyonun değiştirilişi

Meslekten çıkarılma

MADDE 22. — Askerî hâkimler ve askerî savcılar ile yardımcılarının adli müşavirlerin, Askerî Adalet İşleri Başkanlığı ve Askerî Adalet Teftiş Kurulu Başkanlığı kadrolarında ve askerî yargı ile ilgili idari görevlerde bulunanların meslekten çıkarılmaları, diğer sınıf subayları hakkındaki genel hükümlere tabidir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Soruşturma ve kovuşturma

İhbar ve Şikâyet

MADDE 23. — Askerî hâkimler ve askerî savcılar ile yardımcılarının, adli müşavirlerin, Askerî Adalet İşleri Başkanlığı ile Askerî Adalet Teftiş Kurulu Başkanlığının kadrolarında bulunan askerî hâkimlerin görevlerinden dolayı veya görevleri sırasında işledikleri suçları veya sıfat ve görevlerinin gereklerine uymıyan hal veya eylemleri yahut Askerî Yargıtaya tabi şahsi suçları Şikâyet ve ihbar edilir veya cereyan eden işlemlerden öğrenilirse soruşturma izni verilmesine lüzum olup olmadığının tesbiti için Millî Savunma Bakanı tarafından ilgili şahıstan kıdemli bir askerî adalet müfettişi görevlendirilir. Zorunlu hallerde bu görev en kıdemli askerî adalet müfettişi tarafından yerine getirilir.

Şikâyet veya ihbar incelemeyi gerektiren belli bir sebebi kapsamaz veya gerçek kimlik ve doğru adres gösterilerek yapılmazsa evrak işleminden kaldırılır.

Askerî adalet müfettişinin yetkileri

MADDE 24. — Millî Savunma Bakanı tarafından görevlendirilen askerî adalet müfettişi lüzumlu gördüğü kimseleri yeminle dinleyebilir. Sübut delillerini, gereken bilgileri bütün daire ve kurumlardan doğrudan doğruya toplayabilir. Askerî adalet müfettişince yapılacak bu işlemlerde Devlet organları ve kurumları ile diğer gerçek veadırlar.

vermek ve istekleri derhal yerine getirmek zorun tüzel kişiler, yönetilen sorulara hemen karşılık

Askerî adalet müfettişi bu soruşturma sırasında arama, tutuklama ve diğer tedbirler hakkında karar verilmesi için en yakın askerî mahkeme ve diğer yargı organlarından istemde bulunabilir.

Hakkında işlem yapılan kişinin görevine devamının, soruşturmanın selâmetine yahut yargı erkinin nüfuz ve itibarına zarar vereceğine kanaat getirilirse geçici bir tedbir olarak işten el çektilmesi hususunda askerî adalet müfettişince Millî Savunma Bakanından istemde bulunulur. Millî Savunma Bakanı tarafından yerine getirilen işten el çektilme işlemi, mahiyet ve sonuçları itibarıyla Askerî mahkemeleri kuruluşu ve yargılama usulü Kanunundaki hükümlere tabidir.

Soruşturma

MADDE 25. — Millî Savunma Bakanı, soruşturma yapmaya memur edilen Askerî Adalet müfettişince düzenlenen ve düşünceğini de kapsıyan evrakı inceler, elde edilen sonuca göre

tirilmesini ister. Elde edilen sonuca göre soruşturma izni verilmesine, evrakın işleminden kaldırılmasına veya disiplin cezası tâyinine karar verir.

Bir suçtan dolayı yapılacak ceza soruşturması disiplin cezası uygulanmasına engel olmaz.

Soruşturma izni

MADDE 26. — Disiplin ve Haysiyet Kurulu tarafından verilecek karar üzerine Millî Savunma Bakanınca, soruşturma açılmasına izin verilir. Düzenlenmiş olan evrak gereği yapılmak üzere ilgilinin görevli bulunduğu en yakın Askerî Mahkemenin Savcısına gönderilir.

Soruşturma sonucu

MADDE 27. — İnceleme evrakı kendisine gönderilen Askerî Savcı Askerî Muhakeme Usulî Kanunu hükümlerine göre gerekli işlemi yapar.

Askerî Adalet Müfettişince yapılan inceleme evrakı hazırlık soruşturması olarak kabul edilebilir.

Soruşturma süresi

MADDE 28. — Askerî hâkim, askerî savcı ve yardımcıları hakkındaki dâvalar diğer dâvalara göre öne alınarak görülmür. Kanuni zaruretlerden doğan engeller olmadıkça bu dâvalar üç aydan fazla uzayamaz.

Disiplin cezaları

MADDE 29. — Askerî hâkim, askerî savcı ve yardımcılarında, adli müşavirlere ve askerî yarğı ile ilgili idari kadrolarda görevlendirilenlere disiplin ve haysiyet kurulu tarafından aşağıdaki disiplin cezaları verilebilir.

1. İhtar
2. Tevbih
3. Yer değiştirmek

Savunma alınmadan disiplin cezası uygulanmaz.

Disiplin cezalarına ait kararlar ilgilinin sicil dosyasına konur.

Gececi Komisyonun değistirişi

hazırlık soruşturması yapılması için izin verilmesine veya disiplin cezası tayınine, yahut kovuşturma yapılmasına lüzum görmezse evrakın işlemiden kaldırılmasına karar verir.

Millî Savunma Bakanınca hazırlık soruşturması açılmasına izin verildiği takdirde düzenlenmiş olan evrak gereği yapılmak üzere ilgilinin görevli bulunduğu yere en yakın askerî mahkemenin savcısına gönderilir.

Bir suçtan dolayı yapılacak ceza soruşturması disiplin cezası uygulanmasına engel olmaz.

Soruşturma sonucu

MADDE 26. — Askerî Adalet müfettişince düzenlenen evrak kendisine gönderilen askerî savcı, suç, Disiplin Mahkemeleri Kuruluşu, Yargılama Usulü ve Disiplin Suç ve Cezaları hakkındaki Kanunda yazılı olsa bile, Askerî Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanunu hükümlerine göre gerekli işlemi yapar. Disiplin Mahkemeleri Kuruluşu, Yargılama Usulü ve Disiplin Suç ve Cezaları hakkındaki Kanunun 2 nci kısmında yer alan disiplin suç ve cezalarına ait hükümler askerî mahkemeler tarafından da uygulanır.

Askerî Adalet müfettişince yapılan soruşturma hazırlık soruşturması olarak kabul edilebilir.

Soruşturma süresi

MADDE 27. — Askerî hâkimler ve askerî savcılar ile yardımcıları hakkındaki dâvalar, diğer dâvalara göre öne alınarak görülür. Kanuni zorunluktan doğan engeller olmadıkça bu dâvalar üç aydan fazla uzayamaz.

Genel yargıya tâbi şahsi suçlar

MADDE 28. — Askerî hâkimler ve askerî savcılar ile yardımcılarının, adli müşavirlerin, Askerî Adalet İşleri Başkanlığı ve Askerî Adalet Teftiş Kurulu Başkanlığı kadrolarında ve askerî yargı ile ilgili idari görevlerde bulunan askerî hâkimlerin genel yargıya tâbi şahsi suçları hakkında genel hükümler uygulanır.

Ancak soruşturma ve kovuşturma o yer ağırceza mahkemesi savcılığı ve sorgu hâkimliğince, son soruşturma ise ağır ceza mahkemesince yapılır.

Disiplin cezaları

MADDE 29. — Askerî hâkimler ve askerî savcılar ile yardımcılarına, adli müşavirlere, Askerî Adalet İşleri Başkanlığı ile Askerî Adalet Teftiş Kurulu Başkanlığı kadrolarında görevli askerî hâkimlere Millî Savunma Bakanı tarafından aşağıdaki disiplin cezaları verilebilir. Bu kararlar kesindir.

- A) İhtar,
- B) Tevbih,
- C) Yer değiştirme,

Savunma alınmadan disiplin cezası, uygulanmaz.

Disiplin cezalarına ait kararlar ilgilinin sicil dosyasına konur.

Ihtar cezası

MADDE 30. — İhtar, görevde dikkati çekmek veya bir eylem ve tutumundan dolayı ilgiliyi uyarmaktır.

Tevbih cezası

MADDE 31. — Tavbih, belli bir eylem veya tutumdan dolayı onu işliyenin kınanmasıdır.

Yer değiştirme cezası

MADDE 32. — Yer değiştirme cezası :

1. Kusurlu ve uygunsuz hareket ve münasebetleri ile meslekin şeref ve nüfuzunu veya şahsi onur ve itibarını kıranlar.
2. Yaptıkları işler ve davranışları ile görevini doğru ve tarafsız yapamayacağı kanaatini uyandıranlar.
3. Hatır ve gönüle bakarak veya şahsi duygulara kapılarak görev yaptığı şayi olanlar.
4. Göreve dokunacak surette ve kendi kusurlarından dolayı arkadaşları ile geçimsiz ve dirliksiz olanlar hakkında uygulanır.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Askerî Yargıtay Başkanı Başsavcı ve üyeleri hakkında özel hükümler

MADDE 33. — Askerî Yargıtay Başkanı, İkinci Başkanı ve daire başkanları ile başsavcı ve üyelerinin görevleri ile ilgili suçları için soruşturma açılması Askerî Yargıtay Genel Kurulunun kararına bağlıdır.

Genel Kurul önce soruşturma açılmasına yer olup olmadığının belli edilmesi için gerekli incelemeyi yapmak üzere hazır bulunanlar arasından ad çekmek suretiyle bir üye seçer. Bu üye incelemesini yaptıktan sonra düşüncesini belirtmeksizin durumu bir raporla başkanlığa bildirir. Bu rapor üzerine Genel Kurulda yapılacak görüşme sonunda soruşturma açılmasına yer olmadığına karar verildiği takdirde kararın bir örneği ilgili üyeye ve bir örneği de ihbar ve şikâyette bulunana tebliğ olunur.

Soruşturma açılmasına karar verildiği takdirde gerekli soruşturmayı Askerî Muhakeme Usulü Kanununa göre yapmak üzere gizli oyla üç üye görevlendirilir. Bu kurula üyelerden en kıdemlisi başkanlık eder.

Bu kurul 25 nci maddede belirtilen yetkileri haizdir.

İmzasız veya adressiz yahut takma adla yapılan ihbar ve şikâyetler işleme konulmaz.

MADDE 34. — Soruşturmaya memur kurul yaptığı soruşturma neticesini bir raporla tesbit ve Genel Kurula arz eder.

Genel Kurul son soruşturmanın açılmasına karar verdiği takdirde soruşturma evrakı Yüce Divana tevdi edilmek üzere Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilir.

Geçici Komisyonun değistiriği

İhtar cezası

MADDE 30. — Tasarının 30 ncu maddesi 30 ncu madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Tevbih cezası

MADDE 31. — Tasarının 31 nci maddesi 31 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Yer değiştirme cezası

MADDE 32. — Yer değiştirme cezası :

- A) Kusurlu ve uygunsuz hareket ve münasebetleri ile meslekin şeref ve nüfuzunu veya şahsi onur ve itibarını kıranlar.
B) Tutumları ve davranışları ile görevini doğru ve tarafsız yapmayacağı kanaatini uyandıranları
C) Hatır ve gönüle bakarak veya şahsi duygulara kapılarak görev yaptığı şayi olanlar,
D) Göreve dokunacak surette ve kendi kusurlarından dolayı arkadaşları ile geçimsiz ve dirliksiz olanlar,
Hakkında uygulanır.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Askerî Yargıtay Başkanları ve üyeleri ile Başsavcısı hakkında özel hükümler

Soruşturma açılması

MADDE 33. — Askerî Yargıtay Başkanı, II nci Başkanı, Daire Başkanlarının, üyelerinin ve Başsavcısının görevleri ile ilgili suçları için soruşturma açılması Askerî Yargıtay Genel Kurulunun kararına bağlıdır.

Genel Kurul, önce soruşturma açılmasına yer olup olmadığının belli edilmesi için gerekli incelemeyi yapmak üzere hazır bulunanlar arasından ad çekmek suretiyle bir üye seçer. Bu üye incelemesini yaptıktan sonra düşüncesini belirtmeksizin durumu bir raporla Başkanlığa bildirir. Bu rapor üzerine Genel Kurulda yapılacak görüşme sonunda soruşturma açılmasına yer olmadığına karar verildiği takdirde kararın bir örneği ilgili üyeye ve bir örneği de ihbar veya şikâyette bulunana tebliğ olunur.

Soruşturma açılmasına karar verildiği takdirde gerekli soruşturmayı Askerî Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanununa göre yapmak üzere, gizli oyla üç üye görevlendirilir. Bu kurula üyelere en kıdemlisi başkanlık eder.

Bu kurul 24 ncu maddenin birinci fıkrasında belirtilen yetkilere sahiptir.

İmzasız veya adressiz yahut takma adla yapılan ihbar veya şikâyetler işleme konulmaz.

Soruşturma sonucu

MADDE 34. — Soruşturma ile görevli kurul, yaptığı soruşturma sonucunu bir raporla tesbit ve Genel Kurula arz eder.

Genel Kurul son soruşturmanın açılmasına karar verdiği takdirde soruşturma evrakı Yüce Divana sunulmak üzere Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilir.

MADDE 35. — Askerî Yargıtay Başkan, Başsavcı ve üyelerinin askerî yargıya tabi âdi ve şahsi suçlarından yargılamaları yukardaki maddeler gereğince yapılacak soruşturmayı mütaakıp Genel Kurulca varılacak karar üzerine Askerî Yargıtay dairelerince yapılır.

Gerek bu daireye ve gerekse temyizen inceleme yapılacak daireler kuruluna soruşturma yapmış olan üyeler katılmazlar.

Askerî Yargıtay Başkan, Başsavcı ve üyelerinin genel yargıya tabi suçlarının yargılamasında yargıtay başkan, başsavcı ve üyeleri hakkındaki hükümler uygulanır.

MADDE 36. — Askerî Yargıtay İkinci Başkanı ile daire başkanları ve üyelerinin hâkimlik vakar ve şerefine ve şahsi haysiyetlerine dokunan veya görevleri icaplarına uymayan ihtiyari fiil ve hareketlerinden dolayı Askerî Yargıtay Başkanının başkanlığı altında daire başkanları ve her daire adına kur'a ile tâyin edilecek bir üyeden kurulacak disiplin kurulu tarafından haklarında yer değiştirme hariç disiplin cezaları uygulanır. Kurulun bu kararları kesindir.

MADDE 37. — 36 ncı maddede yazılı fiil ve hareketlerin vukuunda keyfiyet Askerî Yargıtay Başkanı, İkinci Başkanı, daire başkanları veya üyelerden her hangi birinin yazılı müraعاتı üzerine disiplin kuruluna intikal ettirilebileceği gibi Millî Savunma Bakanı da bu gibi fiil ve hareketlerin vukuuna her hangi bir suretle muttali olduğunda işin disiplin kurulunda görüşülmesini isteyebilir. Bu takdirde kurul başkanı tarafından yazılacak bir tezkere ile hareketinden şikâyet olunan hâkimden durum sorulup savunması alınır. Savunma bizzat hazır bulunarak veya vekil göndererek yapılır. Disiplin kurulunun kararları üçte iki çoğunlukla verilir. Bu kararlar kesindir.

DÖRDÜNCÜ KISIM

Çeşitli hükümler

MADDE 39. — Askerî Yargıtay Başkanı, Başsavcısı ve üyelerinin Yüksek Mahkeme hâkim-

Şahsi suçlar

MADDE 35. — Askerî Yargıtay Başkanı, II nci Başkanı, Daire Başkanları ve üyeleri ile Başsavcısının askerî yargıya tabi şahsi suçlardan dolayı haklarında soruşturma açılmasına ve ya kovuşturmaya yer olmadığına yahut dâva açılmasına karar verilmesi Askerî Yargıtay Genel Kurulunca, hazır bulunanlar arasından ad çekmek suretiyle seçilecek üç kişilik bir kurula aittir.

En kıdemli üye kurula başkanlık eder. Bu kurulca dâva açılmasına karar verildiği takdirde evrak, sonraki kanuni işlemlerin yapılması için Askerî Yargıtay Başsavcısına verilir.

Yargılama, Askerî Yargıtay Başkanının gösterdiği Askerî Yargıtay dairesinde yapılır.

Gerek bu daireye, gerekse temyiz yolu ile inceleme yapacak daireler kuruluna soruşturma yapmış üyeler katılmazlar.

Askerî Yargıtay Başsavcısı hakkındaki yargılamada, Başsavcılık görevi Millî Savunma Bakanının göstereceği Askerî Yargıtay daire başkanlarından biri tarafından yapılır.

Askerî Yargıtay Başkanı, II nci Başkanı, daire başkanları ve üyeleriyle Başsavcısının genel yargıya tabi şahsi suçlarının kovuşturulmasında Yargıtay Başkan ve üyeleri ile Cumhuriyet Başsavcısının şahsi suçlarının kovuşturulmasına ilişkin hükümler uygulanır.

Haysiyet divanı

MADDE 36. — Askerî Yargıtay Başkanı, II nci Başkanı, daire başkanları ve üyeleri ile Askerî Yargıtay Başsavcısının hâkimlik vakar ve şerefine ve şahsi haysiyetlerine dokunan veya görevleri gereklerine uymıyan ihtiyari eylem ve tutumlarından dolayı haklarında yer değiştirme hariç, 29 ncu maddede yazılı disiplin cezalarını uygulamak üzere Askerî Yargıtay Başkanının başkanlığı altında Askerî Yargıtay Başsavcısı, daire başkanları ve her daireden adçekmek suretiyle seçilen birer üyeden müteşekkil bir haysiyet divanı kurulur.

Soruşturma ve sonucu

MADDE 37. — Askerî Yargıtay Başkanı, 36 ncu maddede yazılı asker kişilerin aynı maddede eylem ve hareketlerin oluşunu doğrudan doğruya veya Askerî Yargıtay II nci Başkanı, daire başkanları ve üyeleri ile Askerî Yargıtay Başsavcısı tarafından yazılı olarak başvurulması suretiyle öğrenirse işi haysiyet divanına sevk eder.

Millî Savunma Bakanı da bu gibi eylem ve hareketlerin oluşunu her hangi bir surette öğrendiği takdirde işin haysiyet divanında görüşülmesini isteyebilir.

Bu hallerde Başkan tarafından haysiyet divanına sevkine lüzum görülenlerden durum sorulup savunması alınır. Savunma bizzat hazır bulunarak veya vekil göndererek yapılır. Haysiyet divanının kararları üçte iki çoğunlukla verilir.

Bu kararlar kesindir.

Askerî Yargıtay Başkanı hakkındaki ihbar ve şikâyetlerde bu maddede yazılı görevler, Askerî Yargıtay II nci Başkanı tarafından yerine getirilir.

DÖRDÜNCÜ KISIM

Çeşitli hükümler

Generalliğe ve amiralliğe yükselme

MADDE 38. — Askerî Yargıtay Başkanı, II nci Başkanı, daire başkanları ve üyeleri ile Baş

leri olarak Anayasa ile belirtilen hakları saklıdır. Ancak bunların yükselme sırası gelenlerin general veya amiralliğe yükselmeleri subaylar hakkındaki Terfi Kanunu hükümlerine uygun olarak yapılır.

MADDE 40. — Askerî hâkim, askerî savcı ve yardımcıları duruşma hâkimliği ve savcılık görevlerini yaparken eşidi adliye hâkim ve savcılarının özel kıyafetini taşırlar.

MADDE 41. — Askerî hâkimler ve askerî savcılarını, askerî mahkemelerdeki askerî hâkimlik ve askerî savcılık kadrolarında geçen hizmet sürelerinden başka adli müşavirlik ve askerî yargı ile idari görev kadrolarında geçen hizmet süreleri de hâkimlik hizmetlerinden sayılır.

Askerî yargı ile ilgili idari görev kadroları şunlardır.

1. Millî Savunma Bakanlığı Askerî Adalet İşleri Başkanlığı kadroları, Millî Savunma Bakanlığı Askerî Adalet Teftiş Kurulu Başkanlığı kadroları, Millî Savunma Bakanlığı Kanunlar ve Kararlar Daire Başkanlığı kadroları, Millî Savunma Bakanlığı Hukuk Müşavirliği kadroları.

2. Genelkurmay Başkanlığı Hukuk Dairesi ve Kuvvet Komutanlıklarındaki (Jandarma Genel Komutanlığı dâhil) Hukuk İşleri Müdürlüğü kadroları.

3. Disiplin mahkemelerindeki disiplin subaylığı kadroları.

MADDE 42. — Bu kanunun uygulanmasında askerî hâkim ibaresi, Askerî Yargıtay Başkanı, İkinci Başkan daire başkanları ve üyeleri ile askerî mahkemelerde görevli askerî hâkimler ve yardımcılarını; askerî savcı ibaresi ise Askerî Yargıtay Başsavcısı ile başyardımcısını ve yardımcılarını, askerî mahkemelerde görevli askerî savcı ve yardımcılarını adli müşavirleri ve bunlardan askerî yargı ile ilgili idari görevlerde bulunanları ifade eder.

MADDE 43. — Askerî mahkemelerde görevli kıdemli askerî hâkim veya askerî savcılarını teklifi üzerine Millî Savunma Bakanı askerî hâkim ve yardımcılarını ile askerî savcı ve yardımcılarını, asıl görevlerine ek olmak ve üç ayı geçmemek üzere; izin hastalık veya diğer sebeplerle boş bulunan aynı yerdeki veya başka bir yargı çevresindeki aynı nevi hizmete ait kadro görevini yapmak üzere geçici yetki verebilir.

Askerî hâkim yardımcılarını kendilerine Millî Savunma Bakanı tarafından geçici yetki verilmesi halinde veya buldukları mahkemenin kıdemli hâkimi tarafından kendilerine verilen işlerde askerî hâkimlerin bütün görev ve yetkilerine hâzirdirler.

GEÇİCİ MADDE 1. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte askerî adli hâkim sınıfında bulunanlar hizmet süreleri, sicil durumları, kuvvet intisabı ve kadro zorunlulukları esas alınarak askerî hâkimliğe, askerî savcılığa, adli müşavirliğe ve askerî yargı ile ilgili idari görevlere atanırlar.

Geçici Komisyonun değiştirilişi

savcısının yüksek mahkeme hâkimleri olarak Anayasa ile belirtilen hakları saklıdır. Ancak, bunlardan yükselme sırası gelenlerin general veya amiralliğe yükselmeleri Subaylar Heyetine mahsus terfi Kanununun hükümlerine göre yapılır.

Kıyafet

MADDE 39. — Askerî hâkimler ve askerî savcılar ile yardımcıları duruşma hâkimliği ve savcılık görevlerini yaparlarken eşiti adliye hâkimlerinin ve savcılarının özel kıyafetini taşırlar.

Hâkimlik hizmeti

MADDE 40. — Askerî hâkimlerin ve askerî savcılarının askerî mahkemelerdeki askerî hâkimlik ve askerî savcılık kadrolarında geçen hizmet sürelerinden başka adli müşavirliklerde, Askerî Adalet Başkanlığı ile Askerî Adalet Teftiş Kurulu Başkanlığı kadrolarında ve askerî yargı ile ilgili idari görev kadrolarında geçen hizmet süreleri de hâkimlik hizmetlerinden sayılır.

Askerî yargı ile ilgili idari görev kadroları şunlardır.

- A) Millî Savunma Bakanlığı Kanunlar ve Kararlar Daire Başkanlığı kadroları,
- B) Millî Savunma Bakanlığı Hukuk Müşavirliği kadroları,
- C) Genelkurmay Başkanlığı ile Kuvvet Komutanlıklarındaki (Jandarma Genel Komutanlığı dâhil) Hukuk İşleri Müdürlüğü kadroları.

Geçici yetki

MADDE 41. — Askerî mahkemelerde görevli kıdemli askerî hâkimlerin veya askerî savcılarının teklifi üzerine Millî Savunma Bakanı askerî hâkim ve yardımcıları ile askerî savcı ve yardımcılarına asıl görevlerine ek olmak ve üç ayı geçmemek üzere; izin, hastalık veya diğer sebeplerle boş bulunan aynı yerdeki veya başka bir yargı çevresindeki aynı nev'i hizmete ait kadro görevini yapmak için geçici yetki verebilir.

Askerî hâkim yardımcıları, kendilerine Millî Savunma Bakanı tarafından geçici yetki verilmesi halinde veya buldukları mahkemenin kıdemli hâkimi tarafından kendilerine verilen işlerde askerî hâkimlerin bütün görev ve yetkilerine sahiptirler.

GEÇİCİ MADDE 1. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte askerî adli hâkim sınıfında bulunanlar hizmet süreleri, sicil durumları, kuvvet bağlılıkları ve kadro zorunlukları esas alınarak askerî hâkimliğe, askerî savcılığa, adli müşavirliğe, Askerî Adalet İşleri Başkanlığı ile Askerî Adalet Teftiş Kurulu Başkanlığı kadrolarına ve askerî yargı ile ilgili idari görevlere atanırlar.

Bu kanuna göre yapılacak hizmet atanma işlemleri, bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten başlayarak en geç üç ay içinde bitirilir.

Hizmet atanmaları yapılmışa kadar askerî adli hâkim deyimini, askerî hâkim, askerî savcı ile yardımcılarını, adli müşavirlere, Askerî Adalet İşleri Başkanlığı ve Askerî Adalet Teftiş Kurulu Başkanlığı kadrolarında ve askerî yargı ile ilgili idari kadrolarda bulunanları ve adayları kapsar.

Halen Jandarma Genel Komutanlığına bağlı ve mensubolan askerî adli hâkimler, bu kanunun

GEÇİCİ MADDE 2. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte mevcut askerî adli hâkim miktarı kadro ihtiyacını karşılamadığı takdirde asli kaynaklardan yeteri personel yetiştirilinceye kadar yedek subaylık hizmetini yapmakta olanlardan, hâkimlik görevinden sayılan hizmetlerde bulunmuş veya avukatlık yapmış olan Hukuk Fakültesi mezunları askerî hâkim ve askerî savcıların atanma usullerine uygun olarak bu kanunda yazılı görevlerde kullanılabilirler. Bu görevlerde geçen süreler askerlik hizmetlerinden sayılır. Bunlar askerî hâkim ve askerî savcılarının hukukunu ve yetkilerini haizdirler.

Bu geçici madde hükmü savaş halinde de uygulanır.

Yürürlükten kaldırılan kanunlar

MADDE 44. — 6775 ve 7281 sayılı kanunlar yürürlükten kaldırılmıştır.

4273 sayılı Kanunun ve diğer kanunların bu kanuna aykırı hükümleri askerî hâkimler, askerî savcılar ve yardımcılarının hakkında uygulanmaz.

MADDE 45. — Bu kanun yayımı tarihinden üç ay sonra yürürlüğe girer.

MADDE 46. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

17 . 9 . 1963

| | | | |
|------------------------|-------------------------|----------------------|----------------------|
| Başbakan | Devlet Bakanı ve | Devlet Bakanı ve | Devlet Bakanı ve |
| <i>I. İnönü</i> | Başb. Yardımcısı | Başb. Yardımcısı | Başb. Yardımcısı |
| Devlet Bakanı | <i>E. Alican</i> | <i>H. Dinçer</i> | <i>T. Feyzioğlu</i> |
| <i>V. Pirinçcioğlu</i> | Devlet Bakanı | Devlet Bakanı | Adalet Bakanı V. |
| Millî Savunma Bakanı | <i>R. Aybar</i> | <i>N. Ökten</i> | <i>H. Dinçer</i> |
| <i>I. Sançar</i> | İçişleri Bakanı | Dışişleri Bakanı V. | Maliye Bakanı |
| Millî Eğitim Bakanı | <i>II. O. Bekata</i> | <i>T. Feyzioğlu</i> | <i>F. Melen</i> |
| <i>I. Ökten</i> | Bayındırlık Bakanı | Ticaret Bakanı V. | Sa. ve So. Y. Bakanı |
| Güm. ve Tekel Bakanı | <i>I. Seçkin</i> | <i>N. Arduçoğlu</i> | <i>Y. Azizoglu</i> |
| <i>O. Öztrak</i> | Tarım Bakanı | Ulaştırma Bakanı | Çalışma Bakanı |
| | <i>M. İzmen</i> | <i>I. Ş. Dura</i> | <i>B. Ecevit</i> |
| Sanayi Bakanı | Turz. ve Tanıtma Bakanı | İmar ve İskân Bakanı | |
| <i>F. Çelikbaş</i> | <i>N. Arduçoğlu</i> | <i>F. K. Gökay</i> | |

Geçici Komisyonun değiştirilişi

yayımindan başhyarak en geç üç ay içinde İçişleri Bakanlığınca, Millî Savunma Bakanlığı emrine nakledilirler.

GEÇİCİ MADDE 2. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte mevcut askerî adli hâkim miktarı kadro ihtiyacını karşılamadığı takdirde, asıl kaynaklardan yeter personel yetiştirilinceye kadar yedek subay okulunu bitirerek asteğmenliğe nasp edilmiş olanlardan hukuk fakültesini bitirmiş ve hâkimlik görevinden sayılan hizmetlerde bulunmuş veya avukatlık veyahut eylemli öğretim üyeliği yapmış olup bu kanuna göre lüzumlu şartlara sahip bulunanlardan yeteri kadar askerî hâkim ve askerî savcı yardımcısı yetiştirilmek üzere Millî Savunma Bakanlığınca ad çekme ile ayrılırlar.

Bu suretle askerî hâkim ve askerî savcı yardımcılığı adaylığına ayrılmış olanlar, askerî mahkemelerde ve askerî savcılıklarda üç ay çalıştırılırlar. Bu süre sonunda başarı gösterenlerin askerî hâkim yardımcılığına veya askerî savcı yardımcılığına 16 ncı madde hükümlerine uygun olarak atanmaları yapılır ve bunlar askerî hâkim ve askerî savcı yardımcılarının haklarına ve yetkilerine sahibolurlar. Başarı gösteremiyenler veya askerî hâkim veya askerî savcı yardımcısı olmak niteliklerini kaybedenler Millî Savunma Bakanlığı tarafından derhal asıl sınıflarına gönderilirler. Bunlar emsalleri ile terhis edilirler.

Bu madde hükmü savaş halinde de uygulanır.

Yürürlükten kaldırılan kanunlar

MADDE 42. — 6 Temmuz 1956 tarihli ve 6775 sayılı ve 20 Mayıs 1959 tarihli ve 7281 sayılı kanunlar ile 17 Eylül 1943 tarihli ve 4497 sayılı Kanunun 1 nci maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

9 Haziran 1942 tarihli ve 4273 sayılı Kanun ve bu kanunun ek ve tadilleri ile diğer kanunların bu kanuna aykırı hükümleri, bu kanunun kapsadığı kişiler hakkında uygulanmaz.

Kanunun yürürlüğü

MADDE 43. — Bu kanunun 2 nci kısmının birinci, ikinci, beşinci bölümlerinde bulunan hükümlerle 41 nci maddesi hükmü, özel kanunlarına göre askerî mahkemeler ve disiplin mahkemeleri kurulup hizmet atanmaları tamamlandığı tarihte, diğer hükümleri yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 44. — Tasarının 46 ncı maddesi 44 ncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.